U N I V E R Z I T A K A R L O V A

Pedagogická fakulta

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

PARTNERSTVÍ RODINY A ŠKOLY PŘI VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍM PROCESU JAKO NEDÍLNÉ SOUČÁSTI ÚSPĚŠNÉHO ROZVOJE MATEŘSKÝCH ŠKOL

Závěrečná bakalářská práce

Autor: Renata Šibravová

Obor: Školský management

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Václav Havelka

Datum odevzdání práce: 09. 06. 2010

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci vypracovala sama za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

…….

Renata Šibravová

Poděkování:

Děkuji tímto vedoucímu mé závěrečné bakalářské práce panu Mgr. Bc. Václavu Havelkovi za odborné vedení a cenné rady při zpracování závěrečné bakalářské práce.

Resumé:

Závěrečná bakalářská práce se zabývá možnostmi spolupráce rodičovské veřejnosti s mateřskou školou, zařízením, které doplňuje rodinu. Práce se snaží upozornit na to, že předškolní vzdělávání je právem považováno za nezastupitelný počátek složitého vzdělávacího procesu, jehož nedílnou součástí je správně realizovaná spolupráce rodiny a mateřské školy. Z práce vyplývá, že partnerské vztahy rodiny a mateřské školy je důležitý a nenahraditelný proces, který nabízí nepřeberné množství podob, možností, ale také nástrah a hraje nezastupitelnou roli v předškolním vzdělávání.

Bakalářská práce je členěna na část teoretickou a empirickou. V teoretické části je nastíněna problematika partnerských vztahů mezi mateřskými školami a rodiči, možnosti využití tradičních i alternativních způsobů spolupráce. Nedílnou součástí je dotazníkové šetření, kterého se účastnili pedagogové mateřských škol a rodiče dětí navštěvujících mateřské školy.

Z výsledků výzkumného šetření vyplynuly návrhy a opatření pro další zkvalitnění výchovně vzdělávací práce založené na otevřeném partnerství mateřských škol s rodičovskou veřejností. Výzkumné šetření potvrdilo, jak důležité je věnovat intenzivní pozornost rozvoji vztahů mezi rodiči a mateřskou školou, které vede ke zkvalitnění vzdělávání předškolních dětí a především k celkovému rozvoji mateřských škol.

The Summary:

Final thesis deals with the possibilities of parental cooperation with the public nursery school facility, which complements the family. Work tries to point out that pre-school education is rightly regarded as irreplaceable beginning of a complex educational process, an integral part of it is executed correctly cooperation between family and kindergarten. The work shows that the partnership, family, education is important and indispensable process that offers a plethora of forms, possibilities and pitfalls but also plays a vital role in pre-school education.

Bachelor thesis is divided into theoretical and empirical. The theoretical part deals with the problems of partnership between parent schools and parents, the possibility of using both traditional and alternative ways of cooperation. Is an integral part of the questionnaire, which was attended kindergarten teachers and parents of children attending nursery schools.

The results of the research showed the proposals and measures to further improve the educational work based on an open partnership nurseries in the parental community. The research proved the importance of paying attention to the intensive development of relations between parents and nursery school, which leads to the improvement of education of the children and especially to the overall development of kindergartens.

Klíčová slova – Key words

Komunikace	Communication
Školní vzdělávací program	School curriculum
Vztah škola a rodiče	Relationship with school and parents
Předškolní vzdělávání	Preschool education
Preprimární vzdělávání	Pre-primary education
Rodiče	Parents

Použité zkratky

MŠ	Mateřská škola
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
TVP	Třídní vzdělávací program

Obsah

1 Úvod 10

2 Cíl práce 10

3 Rodina a předškolní vzdělávání 11

3.1 Základní mezníky ve vývoji předškolní výchovy 12

3.2 Předškolní výchova a vzdělávání po roce 1990 12

3.3 Alternativní programy v mateřských školách a partnerské vztahy s rodiči 13

4 Vztah rodiny a mateřské školy 15

4.1 Legislativní vymezení 16

4.2 Preprimární vzdělávání v evropských zemích 16

4.3 Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání 18

4.4 Komunikace mezi rodinou a školou 19

4.5 Co očekává škola od rodičů a naopak 19

5 Současné manažerské trendy spolupráce rodiny a MŠ 20

5.1 Rodiče jako součást vzdělávacího programu 20

5.1.1 Adaptační program 21

5.1.2 Vzdělávání rodičů v oblasti předškolní výchovy a poradenská činnost 22

5.1.3 Tematicky zaměřené dny věnované dětem a rodičům 22

6 Marketingová strategie současné mateřské školy 22

7 Empirický výzkum 23

7.1 Cíle výzkumného šetření 24

7.2 Podmínky výzkumu 24

7.3 Stanovení hypotéz 24

7.4 Grafické zpracování a výsledky šetření 25

7.4.1 Otázka č. 1 25

7.4.2 Otázka č. 2 27

7.4.3 Otázka č. 3 29

7.4.4 Otázka č. 4 31
7.4.5 Otázka č. 5 33
7.4.6 Otázka č. 6 35
7.4.7 Otázka č. 7 37
7.4.8 Otázka č. 8 39
7.4.9 Otázka č. 9 41
7.4.10 Otázka č. 10 43
7.4.11 Otázka č. 11 45
7.4.12 Otázka č. 12 47
7.4.13 Otázka č. 13 49
7.4.14 Otázka č. 14 51
7.5 Zhodnocení výzkumného šetření 53
8 Závěr 55
9 Seznam použité literatury 56
10 Přílohy 58
10.1 Dotazník pro pedagogy 58
10.2 Dotazník pro rodiče 61

1 Úvod

Pro závěrečnou bakalářskou práci jsem zvolila téma Partnerství rodiny a školy při výchovně vzdělávacím procesu jako nedílné součásti úspěšného rozvoje mateřských škol. Vedla mě k tomu skutečnost, že v České republice rodina byla a je uznávána za základní, přirozené, a proto nejdůležitější výchovné prostředí dítěte. Za výchovu a vzdělávání dětí odpovídají především rodiče, však institucionální předškolní vzdělávání by mělo podporovat výchovné působení rodiny. Vstřícné vztahy a spolupráce mezi mateřskou školou a rodinami dětí přispívají ke kvalitě výchovné a vzdělávací péče v předškolním období.

Spolupráci mezi učitelkami mateřských škol a rodiči dětí navštěvujících mateřskou školu považuji za jednu z priorit pedagogické práce s dětmi předškolního věku. K tomu, aby vztahy mezi školou a rodiči byly funkční, je nutné, aby obě strany k sobě přistupovaly s důvěrou a respektem. Častým problémem vztahu mezi rodinou a školou bývá v mnoha případech skepse či rezervovanost rodičovské veřejnosti vůči škole. I rodiče potřebují svůj čas, neboť partnerské vztahy se budují postupně. Vyžaduje to čas, úsilí, vzájemnou důvěru a ochotu najít společnou řeč. Velmi významný podíl na tom, jak mnohdy vnímá naše veřejnost tyto instituce, hrají v dnešní moderní společnosti masová média. Významnou součástí profesní úspěšnosti pedagogů, je jejich schopnost navázat partnerské vztahy s rodinami dětí, přesvědčit je o své odbornosti a snaze vytvářet funkční a pozitivně nastavené vztahy s ohledem na prospěch dítěte.

Tato práce je zaměřena především na podstatu vytváření vztahů mezi rodiči jako zákazníky mateřské školy. Potřebu organizace vytvářet a udržovat dobré vztahy se zákazníky a posuzovat jejich potřeby jako nedílnou součást směřující k rozvoji mateřských škol.

2 Cíl práce

Cílem této práce je zmapovat, jakou roli hrají rodiče ve vztahu k současnému vzdělávání v mateřské škole a jaký vliv má partnerství rodiny a školy na rozvoj mateřské školy. V práci ověřuji, zda školy věnují dostatek pozornosti v oblasti vytváření spolupráce rodiny a školy, kterou určuje Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV). Nezastupitelnou roli zde hraje management školy. Manažer se musí zabývat programy, procesy, možnostmi, reagovat na požadavky, dělat rozhodnutí, musí iniciovat, ale i nést důsledky. Nejde jen o formální zapracování spolupráce rodiny a školy do Školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP), ale hlavně o její účelnou a prospěšnou realizaci v celém systému školy.

Dále závěrečná bakalářská práce obsahuje výzkumnou část. Cílem výzkumné části je na základě dotazníků, kterými jsem oslovila pedagogy a rodiče mateřských škol v Praze 9 a v Praze 8, získat informace o tom, jak jsou školy připraveny vyvíjet iniciativu a usilovat o spolupráci rodičů jako partnerů, aby byly uspokojeny nebo překročeny jejich přání, potřeby a očekávání. Dále zjistit, jak vnímá rodičovská veřejnost pedagogy a co od nich očekává a zároveň zmapovat, jak si partnerství a spolupráci představují pedagogové.

Tato práce může přispět k úspěšným inovacím v řízení mateřských škol. Může pomoci ředitelům, jak řídit vztahy s rodiči jako důležitými partnery a jak posuzovat jejich potřeby. Může též pomoci pedagogům zamyslet se nad otázkou, jak podporovat spolupráci s rodiči dětí a hledat strategii k jejich zapojení do dění mateřské školy.

3 Rodina a předškolní vzdělávání

Předškolní výchova má v našich podmínkách dlouhou tradici a je třeba ji chápat jako první krok v celoživotním vzdělávání. Vzhledem k tomu, že předškolní výchova byla a stále je nepovinná, převládal donedávna názor, že skutečné vzdělávání začíná teprve zahájením povinné školní docházky. V posledních letech se přístup k předškolnímu vzdělávání výrazně posunul. Předškolní vzdělávání se zařadilo do vzdělávacího systému pod termínem preprimární vzdělávání a zaujímá v něm rovnocenné místo.

Předškolní věk je náročné období, kdy dítě je silně provázáno se svými nejbližšími. Všechny současné pedagogické, psychologické a sociologické vědy se jednoznačně shodují v tom, že rodina zůstává rozhodujícím činitelem při formování osobnosti člověka. Platí to i tehdy, kdy se na výchově dítěte podílí celá řada institucí. Ve svém působení jsou však všechny odkázané na to, jaký základ dala dítěti rodina.

V posledních letech celková filozofie mateřské školy prošla zásadními změnami. V současné době je mateřská škola významně orientována na rozvoj osobnosti každého dítěte a na kultivaci vzájemných vztahů mezi dětmi. Předškolní věk je období, kdy vstupem do mateřské školy se všichni musí vyrovnávat s tím, že dítě bude podstatnou část dne trávit mimo rodinu. Škola se mění tak, aby se postupně stávala institucí otevřenou, mění se jejich cíle a hodnoty. Mateřské školy se snaží oslovovat rodiče, aby vztahy mezi školou a rodinou byly pozitivně provázané. Obě instituce mají společný zájem, a tím je otevřít prostor k vzájemné komunikaci, která může pozitivně ovlivnit rozvíjející se lidskou osobnost.

3.1 Základní mezníky ve vývoji předškolní výchovy

Kulturní dějiny provází pozvolná proměna názorů na hodnotu dítěte a meze jeho výchovy. Poprvé v dějinách dokázal na dítě nahlédnout z hlediska jeho svébytnosti a specifických potřeb Jan Amos Komenský, který v celém svém díle přesvědčuje dospělé, aby dětem věnovali maximální pozornost. Výchova založená na porozumění dětským potřebám, je zárukou správného vývoje celé společnosti. Komenský položil základy tradici pochopení důležitosti předškolní výchovy. Vyzdvihl, že předškolní výchovu není možné podceňovat ani zanedbávat a vnesl mnohé nové myšlenky zajímavé pro moderní předškolní kurikulum. Zdůraznil, že prvními učiteli jsou matka a pěstounka. Obsah výuky stanovil v příručce pro rodiče Informatorium školy mateřské.

Významný posun v pohledu na hodnotu dítěte představují názory Jeana Jacquese Rousseaua, který je zastáncem „přirozené výchovy“, což lze vysvětlit jako respekt k spontaneitě dítěte a jeho věkovým zvláštnostem. Zdůrazňuje, že povinností dospělých je respektovat věkové a individuální zvláštnosti dítěte. Pro moderní institucionální předškolní kurikula mohou být právě tyto názory a mnohé myšlenky stavebním kamenem. I přes tyto jeho velice pokrokové myšlenky byl všeobecně i nadále postoj k dětství a způsobu výchovy lhostejný a necitlivý.

Za významnou etapu lze považovat konec 19. století, kdy dochází k změnám v pohledu na dětství jako na nejdůležitější životní období. Dochází k výraznému posunu ve výchovném působení navazujícím na myšlenky Rousseau, sahající až ke kořenům učení Komenského. Potřeba veřejných předškolních institucí stále nese především sociálně-pečovatelské poslání, jejich cílem je zastoupení rodinné péče. V Praze a později i v dalších městech začínají vznikat první veřejné mateřské školy.

20. století přináší snahy o reformu celého systému výchovy a vzdělávání. Rozvoj vědy s sebou přináší množství poznatků o dítěti, jeho vývoji a možnostech rozvoje dětského potenciálu. Cílem výchovy se stalo utváření dítěte jako objektu podle předem stanovené normy. V praxi to znamená, že výchova a vzdělávání probíhají formou povinné účasti na vzdělávání a cíle jsou stanoveny z vůle dospělých a podřízeny jejich požadavkům a veřejným potřebám. Rodina se musí přizpůsobovat a podřizovat požadavkům veřejné instituce[1].

3.2 Předškolní výchova a vzdělávání po roce 1990

Po roce 1990 dochází k uvolnění ve výchovně vzdělávacím procesu. V našich mateřských školách se objevuje kritický vztah k předcházejícímu učebně-disciplinárnímu

[1] KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana; PUPALA, Bronislav. *Předškolní a primární pedagogika*, 2001

modelu. Mateřské školy pracují bez závazného vzdělávacího programu. Mnoho institucí ještě využívá Programu výchovné práce v jeslích a mateřských školách, ale zpravidla toto období můžeme nazvat obdobím hledáním nových metod a postupů ve výchově a vzdělávání předškolních děti. V květnu 2001 byl veřejnosti předložen RVP PV, který stanovuje cíle, obsah a podmínky předškolního vzdělávání. Vychází z demokratických principů života společnosti. RVP PV není program, podle kterého pedagogové mají s dětmi přímo pracovat, ale má být základním stavebním kamenem pro tvorbu Školního vzdělávacího programu. Odpovědnost za vytváření ŠVP a jejich plnění přebírá ředitelka. Programy mateřských škol se začínají výrazně od sebe lišit. Obecně lze říci, že mateřské školy se snaží o první vytváření dokumentu, který má být vizitkou školy, zrcadlící její filozofii. Stává se stále měnícím se pracovním materiálem, přístupným rodičovské i odborné veřejnosti. Mateřské školy si vzájemně konkurují v nabídce různých vzdělávacích programů, v zaměření, v koncepci. Právem je lze označit za průkopníky ve vytváření ŠVP mezi ostatními vzdělávacími institucemi.

3.3 Alternativní programy v mateřských školách a partnerské vztahy s rodiči

Po čtyřicetiletém období, kdy mateřské školy byly zvyklé pracovat podle jednotného výchovně vzdělávacího programu, se opět začínají objevovat nejen alternativní programy ze začátku 20. století, ale vznikají nové, moderní. Své kurikulum má **waldorfská mateřská škola**, která v dítěti rozvíjí individuální nadání a tvořivý duševní a duchovní život. Důležité je to, co je dítětem prožíváno, jaké prožívá zkušenosti. Základem je svobodné jednání dítěte, které je závislé na kvalitě prostředí, pocitu jistoty. U dětí v předškolním věku se toto jednání projevuje především v tvořivé hře. Jednou z hlavních myšlenek waldorfské školy je potlačování autoritativní výchovy, neboť ta může vést k celoživotní pasivitě a podřízenosti pravidlům někoho jiného. Fungování waldorfské školy má být vždy výsledkem svobodné iniciativy a spolupráce učitelů s rodiči. Cílem vedení mateřské školy je vytvářet takové podmínky rodičům dětí, aby se mohli podílet na aktivitách probíhajících v mateřské škole a spolupodílet se přímo na výchově.

Mateřská škola Marie Montessori na základě speciálních učebních pomůcek a vhodného prostředí podporuje přirozený vývoj dítěte. Pedagog působí jako pozorovatel a citlivý pomocník. Seskupení dětí ve třídách je různého věku, neboť teorie M. Montessori se zakládá na rozdělení vývoje dítěte do tříletých cyklů 3-6, 6-9, 9-12, proto bývají mateřské školy spojeny se základní školou.

Mateřská škola Začít spolu v mezinárodním označení Step by Step, realizují učitelé téměř z třiceti zemí světa, a tudíž přirozeně prostupuje evropskými zeměmi, především střední, jihovýchodní a východní Evropy. Základní myšlenkou vzdělávacího programu je umožnit dětem zažít výchovu a vzdělávání s demokratickými principy. Výchova a vzdělávání je naplňováno v jednotlivých zemích podle podmínek, kulturních potřeb, zvyků a tradic dané země. Od roku 1995 se začal alternativní program Začít spolu realizovat v České republice. Právě program Začít spolu vychází především z díla Komenského Škola hrou.

Stěžejním prvkem je role učitelky, která zastává ve skupině dětí roli partnera nikoli vedoucího. Vytváří vhodné psychické prostředí s respektem a tolerancí.

Program Začít spolu vychází z předpokladu, že rodina má primární a nezastupitelnou roli, proto školky s rodiči uzavírají vzájemnou dohodu o spolupráci mezi rodinou a mateřskou školou, ve které jsou rodiče seznámeni, co od nich škola očekává a v jakých oblastech mohou s mateřskou školou spolupracovat. Spolupráce rodičů může probíhat různými způsoby. Součástí programu jsou například návštěvy v rodinách, které mají umožňovat lépe poznat prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Tvůrci vzdělávacího programu Začít spolu hovoří o důležitosti těchto návštěv, neboť jen tak si dítě dokáže propojit prostředí doma s prostředím mateřské školy[2].

Tato forma spolupráce z mého pohledu je velmi náročná a dnešní rodiče by v ní patrně viděli zásah do jejich soukromí.

Projekt **Zdravá mateřská škola** a na něj navazující vzdělávací program **Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole** vznikl jako programový materiál pro české vzdělávací prostředí. Od roku 1996 se v České republice k tomuto modelu hlásí mateřské školy, které na principech tohoto programu vytváří a obhajují své programy podpory zdraví. Základním a zároveň závazným pilířem jsou zásady, kterými se mateřské školy podporující zdraví řídí:

- Vytváří podmínky pro pohodu a zdraví
- Vychovává ke zdravému životnímu stylu
- Při realizaci projektu se opírá o sociální a odborné partnery a spolupracuje s nimi

Mateřská škola podporující zdraví chápe rodiče jako své partnery a využívá prostředků, které vedou k naplnění jedné ze základních zásad Zdravé mateřské školy. Vyzývá rodiče k účasti ve výchovně vzdělávacím procesu a na akcích školy, pořádá neformální setkání. Vzhled k tomu, že vstup dítěte do mateřské školy je náročné období plné změn, hraje

[2] GARDOŠOVÁ, Juliana; DUJKOVÁ, Lenka. *Vzdělávací program Začít spolu: Metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*, 2003

v tomto období nezastupitelnou roli adaptační program. Mateřská škola podporující zdraví umožňuje rodičům pobývat s dítětem v prostředí školy, umožňuje jim poznat způsob práce v mateřské škole. Součástí spolupráce je organizování individuálních setkání s rodiči, jimž nabízí odbornou a poradenskou pomoc[3].

4 Vztah rodiny a mateřské školy

Rodina, je pro dítě předškolního věku nejdůležitějším prostředím, ve kterém si osvojuje především základní způsoby sociálního chování. Rodiče, stejně jako učitelky, hrají klíčovou roli v socializačním procesu dítěte, i když v poslední době se role rodiny v socializaci zmenšuje. Vztah mezi učitelem a rodiči je velmi důležitý. Partnerství rodičů a mateřské školy je dnes považováno za zcela přirozené a samozřejmé. Spolupráce mezi učitelkami a rodiči dětí je v posledních letech považováno za jednu z priorit pedagogické práce s dětmi předškolního věku. Mateřská škola musí respektovat dominantní postavení rodiny, a proto vzájemný vztah učitelek a rodičů dětí, musí být založen na důvěře a vzájemném respektování. Rodiče by se měli přirozeně zajímat o vše, co ve škole probíhá, být součástí školy, do které právem patří a s níž by měli fungovat ve vzájemné symbióze. Stále se setkáváme s názorem rodičů dětí navštěvujících mateřskou školu, že škola je pouze služba. Angažovanost rodičů závisí na postojích, které rodiče vůči škole zaujímají.

K tomu, aby vztahy mezi školou a rodiči byly funkční, je nutné vytvářet spolupracující klima v těchto oblastech:

- **Oblast důvěry mezi rodiči a učiteli,** která zahrnuje pochopení, porozumění, vstřícnost, otevřenost, respekt a spolupráci na bázi partnerství.
- **Oblast spolupodílení a spoluúčasti** na práci v denním programu, při organizaci a zajištění činností, na přípravě programů a plánovaných výchovně vzdělávacích celků.
- **Oblast vzájemné informovanosti,** kdy učitelé sledují potřeby dětí, jejich spokojenost i výkony a rodiče se mohou pravidelně informovat o individuálních pokrocích a společně se domlouvat o dalších postupech při výchově a vzdělávání. Učitelé přijímají s pochopením a zájmem informace o dítěti a využívají jich v jeho prospěch.
- **Oblast etiky a ochrany soukromí rodiny,** která spočívá v zachování diskrétnosti ve svěřených záležitostech, ve vzájemné ohleduplnosti, citlivosti a taktu.

[3] HAVLÍNOVÁ, Miluše, et al. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*, 2000

- **Oblast poradenství,** kterou nabízí mateřská škola, směřuje k podpoře rodinné výchovy a k novým poznatkům o výchově a vzdělávání dětí[4].

4.1 Legislativní vymezení

V souladu s novými principy zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání dětí a žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň představují Národní program rozvoje vzdělávání v ČR a Rámcové vzdělávací programy[5]. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (č.j. 32 405/2004-22) vymezuje závazné rámce vzdělávání, podle něhož si vytváří každá škola školní vzdělávací program. Základní podmínky, které je třeba při vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami. V návaznosti na ně RVP PV podrobněji popisuje a doplňuje podmínky, které příznivě podmiňují kvalitu poskytovaného vzdělávání, vymezenou a požadovanou RVP PV. Součástí základních podmínek předškolního vzdělávání je spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání. Rodiče mají právo na všechny informace, které se týkají dětí a organizace vzdělávání. Spolupráce zákonných zástupců dětí s mateřskou školou je dále zakotvena ve vyhlášce MŠMT č.14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, která byla novelizována vyhláškou č.43/2006 Sb.

4.2 Preprimární vzdělávání v evropských zemích

Preprimární vzdělávání nabývá na významnosti ve všech členských státech Evropské unie (dále jen EU). Jeho systém se postupně zdokonaluje. Průcha (1999) udává, že prospěšnost předškolního vzdělávání je prokazatelná v intelektových, sociálních a komunikačních dovednostech dětí. Základní cíl je v podstatě shodný. Společným cílem všech členských států EU je seznámit děti s životem ve společnosti a naučit je určitým poznatkům a dovednostem potřebným pro život.

Lze však nalézt určité rozdíly:

- **v realizaci předškolního vzdělávání** - Průcha (1999) poukazuje na dva základní modely předškolní výchovy uplatňované v evropských zemích vycházejících z údajů uvedených v Key Data on Education In the European Union 97.

[4] KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*, 2008
[5] Výzkumný ústav pedagogický v Praze, *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2004*

- **ŠKOLSKÝ MODEL** (school model) - v pojetí tohoto vzdělávání některé země kladou důraz na získávání zkušeností. Děti jsou rozděleny podle věkových kategorií a důraz je kladen na kognitivní složku rozvoje dětí. Tento model je realizován např. ve Francii, Španělsku, Řecku, České republice, na Slovensku, v Maďarsku, Polsku.
- **RODINNÝ MODEL** (family model) preprimárního vzdělávání je realizován např. ve Finsku, Dánsku, Švédsku. Děti nejsou rozděleny podle věkových kategorií, předškolní vzdělávání je organizováno ve skupinách a je považováno za doplněk rodinné výchovy.
- **OBA MODELY** jsou realizovány např. v Itálii, Belgii, Nizozemsku a Portugalsku. Uplatňují se podle toho, pro který se rodiče či zřizovatel rozhodne.

- **v délce trvání preprimárního vzdělávání**, jak ukazuje tabulka[6]

Země	Délka preprimárního vzdělávání
Řecko	1.2
Finsko	1,5
Portugalsko	1,7
USA	2,0
Německo	2,4
Česká republika	2,7
Norsko	2,8
Maďarsko	3,2
Belgie	3,4
Francie	3,4

Na základě údajů v tabulce lze konstatovat, že Česká republika je zhruba uprostřed hodnot posuzovaných zemí a řadí se k zemím s delším časovým úsekem preprimárního vzdělávání.

Za jeden z nejvýznamnějších faktorů, které napomáhají vzniku pozitivních efektů v předškolním vzdělávání, je **podpora předškolního vzdělávání ze strany rodičů.** Spoluúčast rodičů na ovlivňování škol je dnes legislativně zajišťována ve všech demokratických státech. Pokud budeme srovnávat legislativní opatření v této oblasti v České

[6] PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě*, 1999

republice a v jiných evropských státech, nenajdeme žádné zásadní odlišnosti. Rodiče jsou významnými a zásadními aktéry výchovy a vzdělávání dětí, a proto je jejich komunikace a kooperace s druhým nejvýznamnějším edukačním aktérem tj. mateřskou školou, tolik důležitá a nenahraditelná.

4.3 Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání

Vzájemné vztahy mezi mateřskými školami a rodinami byly u nás před rokem 1989 poněkud uzavřenější, než je tomu dnes. Partnerská role rodičů ve vztahu k mateřské škole je dnes považována za přirozenou a samozřejmou. Došlo k odstranění autoritativního přístupu nejen k dětem, ale i k rodičům. Rodič není podřízeným učitele a toto je třeba si uvědomit. Je důležité chtít chápat rodiče jako výchovného partnera, neboť oni jsou těmi, kteří nesou za dítě zásadní odpovědnost, ale také právem zastávají a preferují vlastní výchovný styl u svých dětí. Mateřským školám se v současné době nabízí jedinečná příležitost nacházet možnosti, jak společně s rodiči vytvářet otevřený prostor, který umocňuje pocit sounáležitosti a pevných vztahů. Domnívám se, že se každé škole vyplatí být otevřenou vůči svým rodičům, které musíme považovat za své klienty, neboť oni jsou ti, kteří v závěrečné fázi rozhodují o tom, jakou školu bude jejich dítě navštěvovat. Je třeba ukázat svoji vstřícnost, pokud chceme, aby nám rodiče důvěřovali. Musí vědět, že mají možnost kdykoliv vstoupit do diskuse o problémech školy, přicházet se svými návrhy, dotazy a náměty. Pro ředitele školy to může představovat mnohdy zátěž, ale pokud nastaví pravidla pro spolupráci s rodiči správným směrem, dojde zcela jistě k souhře dvou partnerů, kteří se budou přirozeně respektovat a doplňovat. RVP PV jasně formuluje úkoly předškolního vzdělávání. *Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení*[7].

Většina mateřských škol v současné době již považuje spolupráci s rodinou za přirozenou součást, stavební kámen jejich fungování. Dle mého názoru je to správná cesta, bez které by se nemohla škola úspěšně rozvíjet. Mnoho mateřských škol se ubírá cestou spolupráce klasického charakteru, jako jsou třídní schůzky. Samozřejmostí jsou i osobní konzultace, den otevřených dveří a různé akce pořádané pro děti a rodiče. Pokud má být škola úspěšná, musí mít profesionální vedení, zaměstnance, kteří sdílejí společné cíle a hodnoty. Škola si buduje na veřejnosti svoji image. Často o pozitivním vnímání školy rozhodují zdánlivé maličkosti, mezi které patří právě například komunikace školy s jejím okolím.

[7] Výzkumný ústav pedagogický v Praze, *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání,* 2004

4.4 Komunikace mezi rodinou a školou

Komunikativnost celé mateřské školy je stejně důležitá jako komunikace vedená pouze mezi rodiči a učitelkami. Mateřskou školu tvoří všichni její zaměstnanci, což vytváří dostatek možností a prostoru pro různé formy komunikace. Možností pro komunikaci bývá celá řada. Rozhovor s rodiči je pro učitelku či ředitelku mateřské školy všední záležitostí. Vést takový rozhovor ale není mnohdy jednoduché. Je třeba nejen volit správná slova pro daný okamžik, ale vždy je dobré mít na paměti soulad mezi verbální a neverbální komunikací[8].

Pokud jde o komunikaci mezi rodičem a učitelkou, hraje zde mnohdy důležitou roli typ dítěte, zda je problematické či nikoli. U bezproblémového dítěte, které se zvláště neprojevuje, rodiče většinou nemají potřebu s učitelkou příliš komunikovat. Pokud dítě v něčem vyniká nebo je v něčem nepřehlédnutelné, rodiče kontakt s učitelkou naopak vyhledávají a snaží se rozhovory směřovat k úspěchům a novým pokrokům dítěte. Komunikační bariera se většinou vytváří mezi rodiči a pedagogy, kde u dítěte nastal výchovný či vzdělávací problém. Rodiče často komunikaci s učitelkou nevyhledávají, i když to mnohdy bez osobního rozhovoru s učitelkou nejde. Příkladem může být doporučení na vyšetření dítěte do pedagogicko psychologické poradny. Rodiče si často nechtějí připustit, že by jejich dítě tuto pomoc potřebovalo a jejich reakce může být vůči učitelce záporná. Právě v těchto situacích se projeví otevřenost v komunikaci učitelky. Učitelka musí být empatická a z komunikace s rodiči by neměla mít obavy.

4.5 Co očekává škola od rodičů a naopak

Mateřská škola je prostředím, které má jedinečnou možnost propojení rodinné výchovy s výchovou ve skupině. Lze tvrdit, že částečně nahrazuje rodinnou výchovu a dobrý vztah mezi rodinou a školou je důležitým předpokladem pro úspěšný a bezproblémový rozvoj dětí. Je přirozené, že rodiče i pedagogové mají svá očekávání a záleží pouze na nich, jak je dokážou uplatnit a realizovat, aby došlo k harmonii mezi oběma partnery. Škola očekává, že se rodina bude přirozeně zajímat o vše, co ve škole probíhá. Z praxe víme, že je stále mnoho rodičů, kteří využívají mateřskou školu jako službu. Jejich „spolupráce“ je omezena pouze na získávání informací z nástěnek či webových stránek školy. Pak se nabízí otázka: Kde hledat jádro problému? Důvodů, proč se rodiče příliš nezajímají o dění ve škole, může být mnoho.

[8] MERTIN, Václav. *Jak vést rozhovor s rodiči. Zpravodaj pro mateřské školy*, 2008

Důležité je, aby učitelka hledala odpověď a nespokojila se s jednoduchou a odsuzující odpovědí, že rodiče nemají o své dítě zájem. Přáním pedagogů jistě je, aby mezi nimi a rodiči byl pozitivní a vzájemně se respektující vztah, aby mohli s rodiči otevřeně hovořit, aby se rodiče do jisté míry spolupodíleli na činnostech školy a byli ochotni se o práci učitelek zajímat a respektovat domluvená pravidla.

Je potěšující, že v poslední době rodiče stále více kladou důraz na kvalitu předškolní výchovy a vzdělávání. Před zapsáním dítěte do mateřské školy zjišťují kvalitu vzdělávacího programu, jaká péče je dětem věnována, zda je uplatňována individuální péče, očekávají, že mateřská škola připraví dítě na vstup do základní školy.

Neméně důležitá je při výběru mateřské školy i estetika prostředí, zda je škola dostatečně vybavena. Zajímají se o možnost výběru nadstandardních aktivit, pořádání společných akcí rodičů a dětí. Stále více rodičů se zajímá o stravování dětí, zda škola poskytuje dětem zdravou výživu, jak má škola nastaven pitný režim.

I když stěžejním úkolem mateřských škol do roku 1989 bylo připravit dítě na vstup do základní školy, RVP PV nevyčleňuje tuto přípravu jako samostatnou část, ale považuje ji za integrální součást rozvoje osobnosti dítěte. Většina mateřských škol vlastní zkušeností dospěla k názoru, že cesta maximální volnosti není pro děti ideální a dnes i mnozí rodiče očekávají, že mateřská škola bude institucí, která dokáže nastavit dítěti srozumitelná pravidla[9].

5 Současné manažerské trendy spolupráce rodiny a MŠ

Školy se postupně snaží přizpůsobovat požadavkům doby. Uvědomují si, že otevřenost vůči veřejnosti je reálným předpokladem pro úspěšný rozvoj školy. Na základě prezentovaných informací si školy budují svoji image. Dobrá komunikace s rodiči a vtažení rodičů do vzdělávacího procesu může být jednou z hlavních priorit mateřských škol. Snahou dnešních mateřských škol je poskytovat širší a bohatší nabídku svých aktivit. Mnohé z nich však vyžadují větší participaci rodičů.

5.1 Rodiče jako součást vzdělávacího programu

Poměrně novou aktivitou v některých mateřských školách je možnost přístupu rodičů do tříd v průběhu dne. Rodiče se tak mohou aktivně zapojit do výchovně vzdělávacího

[9] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*, 2008

programu. Nejde o předem připravené „vzorové aktivity“. Princip spočívá v přímém vstupu rodičů do programu dne, což jim dává možnost seznámit se, se vzdělávacím programem přímo, nikoli pouze formou psaného dokumentu. Mohou pozorovat, jak se děti chovají v kolektivu, seznámit se, se stylem práce učitelky a zároveň mohou působit jako asistenční pomoc. Vždy samozřejmě bude záležet na přístupu rodičů, neboť se může stát, že rodič může zaměnit svou roli asistenta či pozorovatele za roli pečovatele o své dítě v kombinaci s kontrolou učitelky. Zde je třeba položit si základní otázku: Může rodič měnit formu a obsah výuky? Aby nedocházelo k nepříjemným situacím nebo dokonce ke konfliktům mezi pedagogem a představami rodičů, je vhodné stanovit pravidla pro zapojení rodičů do výchovně vzdělávacího procesu. Naprosto nezbytným zdrojem informací by měl být ŠVP a dále TVP, prostřednictvím něhož se rodiče seznámí s konkrétními aktivitami v mateřské škole. Aby mohli rodiče vstoupit do dění a stát se součástí aktivit programu dne, měli by respektovat vedoucí úlohu pedagoga ve třídě, neboť pedagog je a bude tím, kdo vytváří třídní vzdělávací program a zná dané souvislosti.

Tato forma spolupráce otevírá prostor pro spolupráci mezi kvalitní a profesionálně vedenou předškolní výchovou na jedné straně a přirozenou mateřskou péčí na straně druhé ve všech souvislostech. Rodiče se tak mohou blíže seznámit s výchovně vzdělávací prací ve třídě.

5.1.1 Adaptační program

Významnou událostí týkající se celé rodiny je počátek docházky dítěte do mateřské školy. Úspěšná adaptace dítěte na prostředí mateřské školy je ve velké míře závislá na osobnostních a profesních kvalitách pedagoga, jehož prvořadým a nelehkým úkolem je navázat partnerské vztahy s rodinami dětí a přesvědčit je o své odbornosti. V tomto okamžiku záleží na pedagogickém taktu a profesionalitě pedagoga, neboť způsob komunikace a obsah předávaných informací rozvíjí vztah mezi pedagogem a rodiči dětí. Důležitým aspektem je ochota přijmout nabízenou radu a pomoc od pedagogů mateřské školy. Adaptační fáze se zdaleka netýká pouze dětí. I dospělým často dělá problémy, se s novou situací, kterou je docházka jejich dítěte do mateřské školy sžít a orientovat se v ní. Spolupráce s rodinou začíná již při prvním kontaktu v adaptačním období, což poskytuje pedagogovi jedinečnou příležitost pro navázání partnerského vztahu s rodinou dítěte. Pro některé mateřské školy je dnes adaptační program samozřejmostí. Důležité je nastavit jej tak, aby rodič mohl s dítětem zůstat ve školce tak dlouho, jak je to pro dítě optimální[10].

[10] NIESEL, Renate; GRIEBEL, Wilfried. *Poprvé v mateřské škole*, 2005

5.1.2 Vzdělávání rodičů v oblasti předškolní výchovy a poradenská činnost

V současné době se mateřské školy snaží hledat stále nové cesty k rodičům. Dobrou inspirací může být systematické vzdělávání rodičů v oblasti předškolní výchovy formou přednášek, besed s psychology, zdravotníky, ale i s pedagogy zaměřující se na různé alternativní přístupy, které se v mateřských školách začaly realizovat.

Další formou spolupráce je poradenská činnost. Jedná se spíše o individuální aktivity, kdy rodiče formou individuální komunikace potřebují radu, chtějí slyšet názor, mají možnost diskutovat o problémech týkajících se jejich dětí. Dnes není výjimkou, kdy poradenská činnost probíhá formou diskuse prostřednictvím e-mailové pošty. Diskusní fórum může být otevřenou příležitostí i pro dotazy, návrhy a náměty týkající se práce a chodu školy.

5.1.3 Tematicky zaměřené dny věnované dětem a rodičům

Oblíbenou formou spolupráce ze strany rodičů i mateřských škol bývají tematicky zaměřené dny. V rámci ŠVP, jejichž součástí bývají tematické bloky, si školy zařazují nejrůznější aktivity věnované spolupráci s rodiči. Rodiče se aktivně zapojují do příprav i do společné realizace akcí. Tato forma spolupráce vybízí rodiče k aktivnímu zapojení do spoluúčasti na vytváření jedné z částí ŠVP. Rodiče mají možnost spolupodílet se na plánování, přípravách a realizacích aktivit blízkých dětem i jim samotným. Do těchto akcí se zapojuje většina rodičů, a pokud ředitelka školy, jako hlavní koordinátor, postaví rodiče do role partnerů, jejichž účast je nezastupitelná a správně odhadne možnosti, potřeby a jejich zájem, stanou se tyto akce stěžejními právě pro rozvoj mateřské školy.

6 Marketingová strategie současné mateřské školy

Zákazníkem je každý, kdo si kupuje nějaký výrobek nebo službu. Přijetím dítěte do mateřské školy vstupují rodiče do vztahu s mateřskou školou, která se pro ně stává poskytovatelem určité služby a oni jsou jejími „ zákazníky“. Plnit a překračovat očekávání rodičů, uspokojování jejich potřeb by mělo být nejen povinností, ale i obecným zájmem mateřských škol. I když v dnešní době nemusí mít většina mateřských škol obavy o malý zájem ze strany zákazníků a situace se může zdát příznivá, mělo by být snahou každé mateřské školy zajišťovat a poskytovat co nejkvalitnější služby.

Ředitel, jako manager organizace, by si měl vytvořit systém monitorování. Smyslem je shromažďovat údaje za účelem získání informací, pomocí nichž zjišťuje, co rodiče chtějí, potřebují a očekávají. Hledá cesty a řešení, jak si vytvářet a udržet spokojenost svých zákazníků – myslí na budoucnost. V budoucnu uspěje jen taková organizace, která dokáže

předvídat. Ve výsledné fázi budou spokojení rodiče doporučovat kvalitní mateřskou školu jiným. Pokud tomu tak nebude, může to vést i k nežádoucím důsledkům. V souvislosti s klesající demografickou křivkou si budou rodiče jako zákazníci vybírat takové školy, které jim poskytují právě kvalitní, očekávané služby[11].

Přístup a postoj k zákazníkům v ziskových i neziskových organizacích by měl být v zájmu zajištění vysoké úrovně ve své podstatě stejný. Peter Drucker, který je pokládán za zakladatele moderního managementu, se plně soustředil na myšlenku, že zákazník je středem všeho. Zdůrazňoval, že navazování vztahů se zákazníkem – pevné spojení s ním – je začátkem vymezování zítřka, že zákazník je ten, kdo určuje, jaký podnik bude a zda bude prosperovat. Myšlenky Petera Druckera jsou spojovány především s podnikovým managementem. Na první pohled by se mohlo zdát, že jsou pro neziskový sektor nepoužitelné, ale je třeba si uvědomit, že většina těchto organizací, i když poskytuje specifické služby, je spojena se „zákazníkem".

Budeme-li pohlížet na školu jako na organizaci, která má v budoucnu prosperovat, od níž se očekává, že dokáže překonávat přirozené bariéry, soustředí se na rozvoj a dosažitelné cíle, je připravena činit rozhodnutí, ale také se vyrovnávat s jejich důsledky je nezbytné, aby si ředitel školy neustále pokládal několik zásadních otázek.

- Prosazuje škola své ideje a hodnoty, hledá cesty do povědomí veřejnosti a snaží se získávat její podporu?
- Dosahuje škola svých vytyčených cílů?
- Poskytuje škola veřejnosti služby přijatelným způsobem?
- Prezentuje své myšlenky vhodnými formami?[12]

7 Empirický výzkum

V empirické části je proveden výzkum, který slouží jako hlavní zdroj informací, týkající se spolupráce rodičovské veřejnosti s mateřskými školami, který by mohl pomoci ředitelům mateřských škol zpracovat kvalitní, pragmatický a využitelný systém, jak efektivněji zapojit rodičovskou veřejnost do spolupráce se školou a zároveň tak přispět k úspěšnému rozvoji škol.

[11] ARMSTRONG, Michael; STEPHENS, Tina. *Management a leadership*, 2008

[12] EDERSHEIM, Elizabeth Hass. *Management podle Druckera: Odkaz zakladatele moderního managementu*, 2007

7.1 Cíle výzkumného šetření

Cílem výzkumné části je zjistit na základě dotazníkového šetření, jak si představují spolupráci se školou rodiče a porovnat jejich představy a požadavky s názory pedagogů mateřských škol. Získat přehled, vyhodnotit získané informace a odpovědět na vyřčené hypotézy.

7.2 Podmínky výzkumu

Dotazníkovým šetřením bylo osloveno osm mateřských škol v Městské části Praha 9 a tři mateřské školy v Městské části Praha 8. Výzkumné šetření probíhalo ve dvou etapách, oběma etapám předcházel předvýzkum, který byl zadán dvěma učitelkám a pěti rodičům. Původní dotazník se skládal z dvaceti otázek. Ukázalo se, že formulace některých otázek byla méně srozumitelná a tudíž jsem některé otázky vyhodnotila jako zbytečné. Problém respondentům nečinily otázky uzavřené. V první etapě bylo rozesláno 100 dotazníků pedagogickým pracovníkům mateřských škol, navráceno bylo 87 dotazníků, návratnost tedy činila 87 %. V druhé etapě bylo rozdáno 500 dotazníků rodičům oslovených mateřských škol a vrátilo se 243 dotazníků, návratnost činila téměř 50 %. Dotazník obsahoval 15 položek. Ve většině případů (13) se jednalo o položky uzavřené a 1 položka byla polouzavřená. V dotazníku se vyskytla i 1 otázka otevřená, kdy respondenti měli možnost reagovat na otázku vlastním vyjádřením. Skladba dotazníku je původní, dosud nepublikovaná.

7.3 Stanovení hypotéz

Vzhledem k cílům empirického šetření byly stanoveny následující hypotézy:

Hypotéza 1

Pokud budou rozvíjeny vztahy mezi rodiči dětí a pedagogy mateřských škol, budou uspokojeny jejich vzájemné potřeby.

Hypotéza 2

Učitelky mateřských škol oceňují, když rodiče dětí chtějí být součástí výchovně vzdělávacího programu MŠ.

7.4 Grafické zpracování a výsledky šetření

7.4.1 Otázka č. 1

7.4.1.1 Hodnocení pedagogy

Domníváte se, že škola potřebuje mít zpracovaný systém spolupráce s rodiči?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	68	78,16%
Částečně	15	17,24%
Ne	4	4,60%

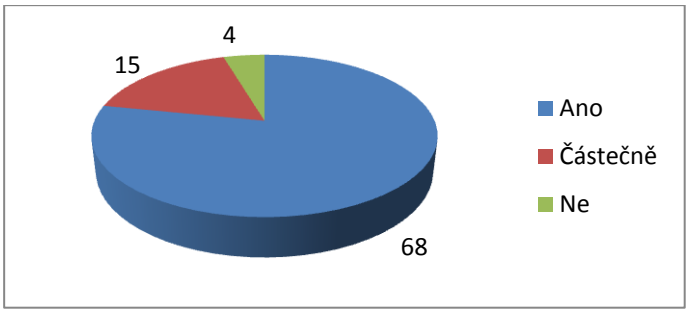

Graf 7.4.1-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.1.2 Vyjádření rodičů

Domníváte se, že by MŠ měla mít zpracovaný systém spolupráce s rodiči?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	198	81,48%
Částečně	21	8,64%
Ne	24	9,88%

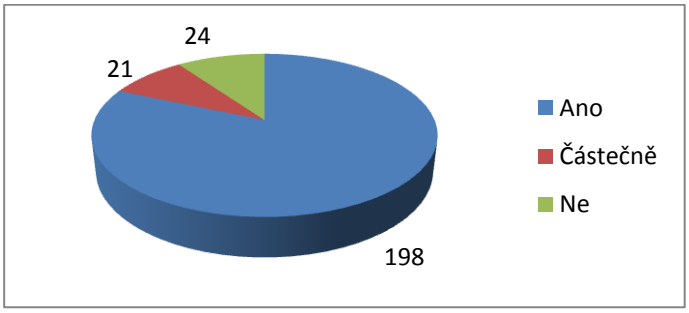

Graf 7.4.1-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.1.3 Vyhodnocení otázky

Spolupráce mateřských škol s rodiči je v posledních letech považována za jednu z priorit pedagogické práce. Téměř 80% dotázaných pedagogů i rodičů považuje za důležité, aby mateřská škola měla zpracovaný systém spolupráce. Rodiče si často vybírají pro své dítě právě takovou mateřskou školu, která se spolupráci s rodiči nevyhýbá, a rodiče mají možnost být součástí vzdělávacího programu. Rodiče nechtějí mít pocit, že jsou od svého dítěte vstupem do MŠ izolováni, naopak, chtějí být její součástí. Z pohledu rodičů působí škola, která má zpracovaný systém spolupráce, ze kterého je zřejmý zájem, otevřenost, vstřícnost a aktivita, kde nejsou rodiče pouhými pozorovateli, jako nejvhodnější prostředí pro prvotní vzdělávání svého dítěte.

Z vyjádření pedagogů vyplývá, že bez dobře zpracovaného systému spolupráce s rodiči, by nebylo možné zpracovat kvalitní vzdělávací program.

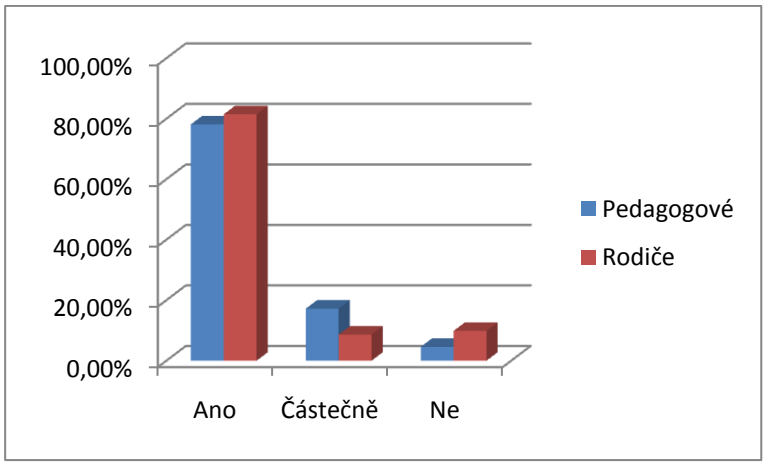

Graf 7.4.1-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.2 Otázka č. 2

7.4.2.1 Hodnocení pedagogy

Zajímají se rodiče o program, který dětem MŠ nabízí?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	28	32,18%
Částečně	49	56,32%
Ne	10	11,49%

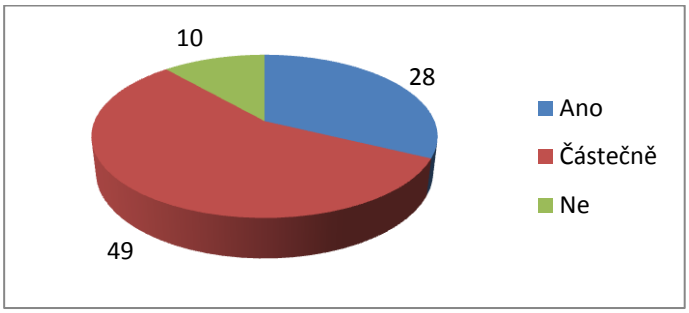

Graf 7.4.2-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.2.2 Vyjádření rodičů

Zajímáte se o program, který dětem MŠ nabízí?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	221	90,95%
Částečně	20	8,23%
Ne	2	0,82%

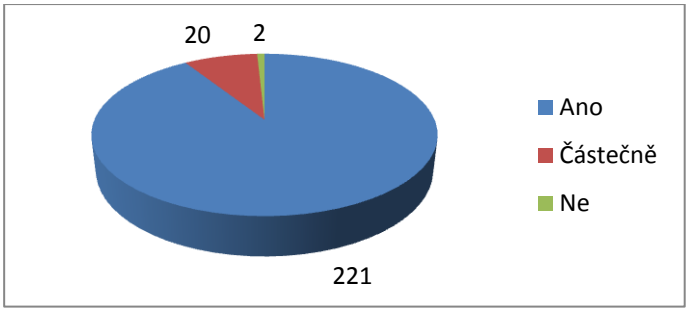

Graf 7.4.2-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.2.3 Vyhodnocení otázky

56% pedagogů očekává ze strany rodičů větší zájem o program, který škola nabízí. Pouze 32 % pedagogů hodnotí zájem o program ze strany rodičů jako plně vyhovující. Může to být způsobeno nedostatkem času rodičů nebo nedostatečnou komunikací mezi oběma stranami. V dnešní době školy prezentují svůj program na webových stránkách, školním časopise či nástěnkách a rodičům patrně tato forma prezentace stačí. Nemají další potřebu se dále k programu vyjadřovat, pokud nedojde k vážnějším problémům nebo dokonce selhání ve výchovně vzdělávacím programu.

Naopak 90% rodičů se domnívá, že se o program MŠ zajímá. Rozdílnost názorů obou skupin respondentů ukazuje, že rodiče preferují současný trend elektronické komunikace na rozdíl od pedagogů, kteří preferují osobní kontakt.

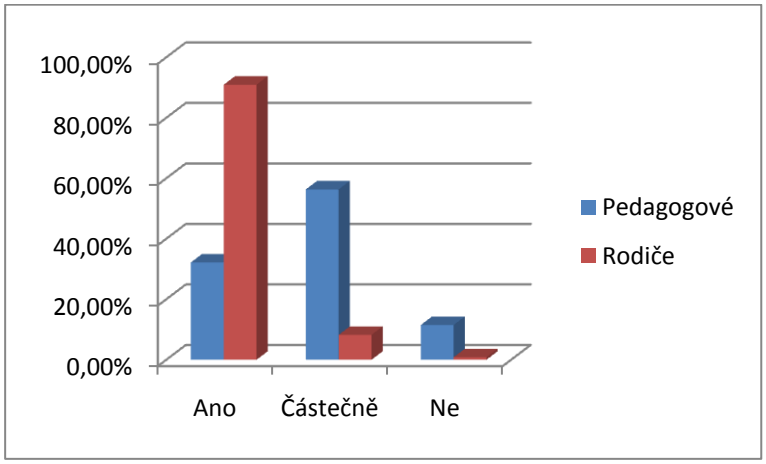

Graf 7.4.2-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.3 Otázka č. 3

7.4.3.1 Hodnocení pedagogy

Domlouváte se s rodiči na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	47	54,02%
Částečně	37	42,53%
Ne	3	3,45%

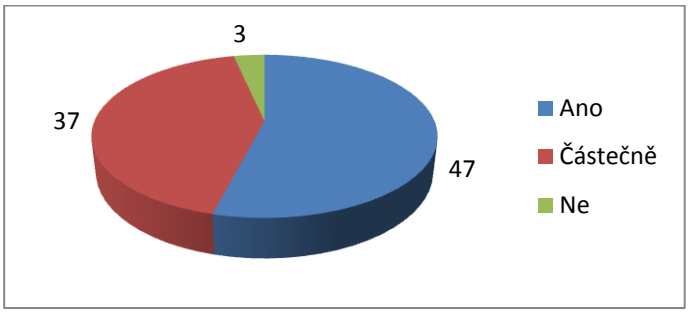

Graf 7.4.3-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.3.2 Vyjádření rodičů

Domlouváte se s pedagogy na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	72	29,63%
Částečně	137	56,38%
Ne	34	13,99%

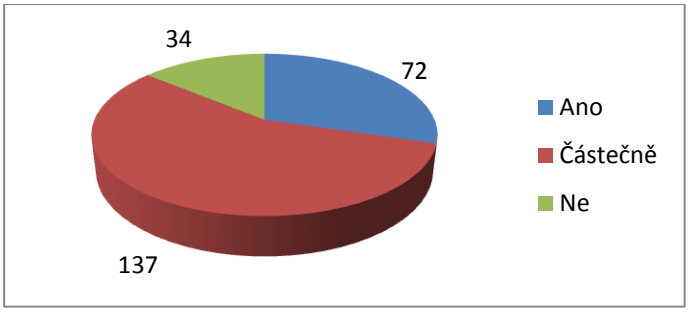

Graf 7.4.3-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.3.3 Vyhodnocení otázky

Z porovnání obou grafů vyplývá, že obě strany respondentů jsou se vzájemnou spoluprácí v oblasti výchovy a vzdělávání ve své podstatě spokojeni. Zdá se, že rodiče si již zvykají na možnost uplatňovat své prioritní právo na rozhodování o výchově svého dítěte a toho využívají při vzájemné komunikaci s pedagogy při výchovných a vzdělávacích postupech u svých dětí. Ne vždy se u pedagogů názory rodičů setkají s kladnou odezvou, avšak právě tyto momenty nejlépe ukážou profesionalitu a pedagogický takt učitelů. Problémy v komunikaci nastávají s rodiči, kteří buď zanedbávají základní péči o své děti, nebo s rodiči, kteří zájem o své děti mají, ovšem výchovu z různých důvodů nezvládají. V těchto případech někteří rodiče ve snaze bránit sebe nebo své dítě, vznášejí kritiku směrem k učitelkám nebo dokonce k celému systému mateřské školy. Záleží na trpělivosti pedagogů a profesionalitě ředitelky, jakým způsobem je schopna tyto rodiče přesvědčit. Úkolem pedagogů, ale i ředitelky je vyjasnit si s rodiči vzájemné vztahy, rozdělení pravomocí, povinností a požadavků, aby rodiče věděli, že mateřská škola je vždy připravena být jim oporou a partnerem ve výchovně vzdělávacím procesu jejich dětí.

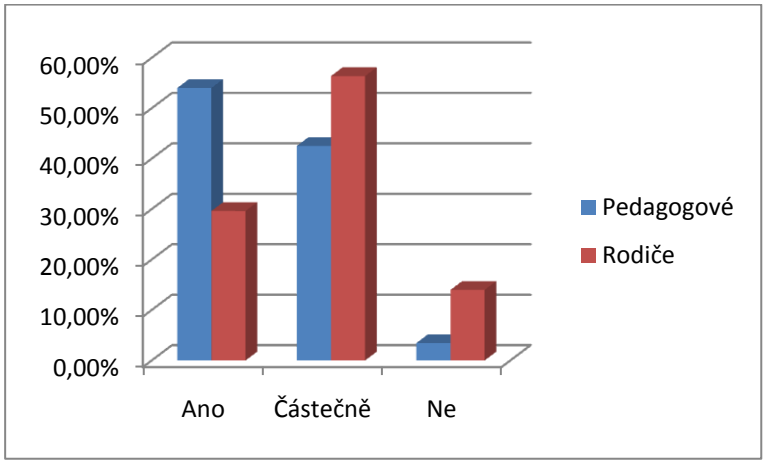

Graf 7.4.3-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.4 Otázka č. 4

7.4.4.1 Hodnocení pedagogy

Hodnotíte Vaši osobní spolupráci s rodiči jako dostatečnou?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	79	90,80%
Částečně	8	9,20%
Ne	0	0,00%

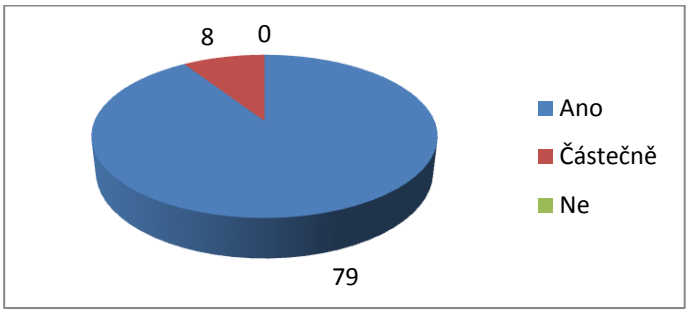

Graf 7.4.4-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.4.2 Vyjádření rodičů

Hodnotíte spolupráci pedagogů jako dostatečnou?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	138	56,79%
Částečně	63	25,93%
Ne	42	17,28%

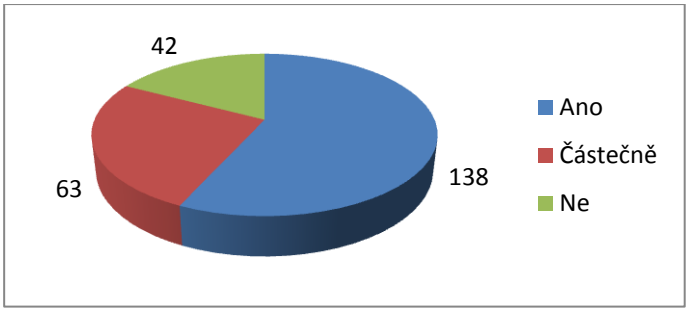

Graf 7.4.4-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.4.3 Vyhodnocení otázky

Porovnáním grafů lze vyvodit, že pedagogové i rodiče hodnotí spolupráci jako dostatečnou. Rodiče spoléhají na to, že o dítě je během dne v mateřské škole dobře postaráno a jejich dítěti je věnována kvalitní péče. Pokud nastane nestandardní situace či problém, učitelky rodiče vyrozumí a najdou společné řešení. Pouze 17 % rodičů vidí spolupráci jako nedostatečnou. Ze zkušeností i z vyhodnocení otázky lze odvodit, že někteří rodiče, např. matky na mateřské dovolené či v domácnosti, by si představovali spolupráci intenzívnější. Vedení škol by mohlo aktivity těchto rodičů využít v zapojení do činnosti Rady rodičů nebo v přípravě a organizaci společných aktivit. Z grafu 7.4.4.1 jednoznačně vyplývá, že učitelky jsou přesvědčeny, že spolupráce z jejich strany je dostatečná.

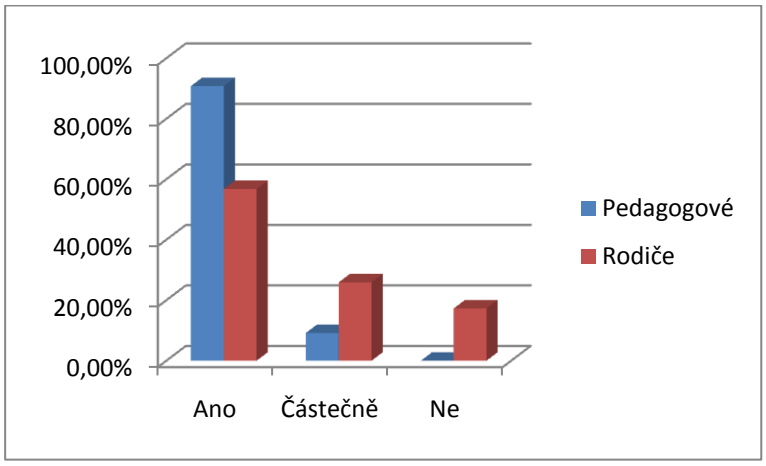

Graf 7.4.4-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.5 Otázka č. 5

7.4.5.1 Hodnocení pedagogy

Považujete za přínosné, aby se rodiče mohli aktivně zapojovat do adaptace nově přijatých dětí?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	21	24,14%
Částečně	54	62,07%
Ne	12	13,79%

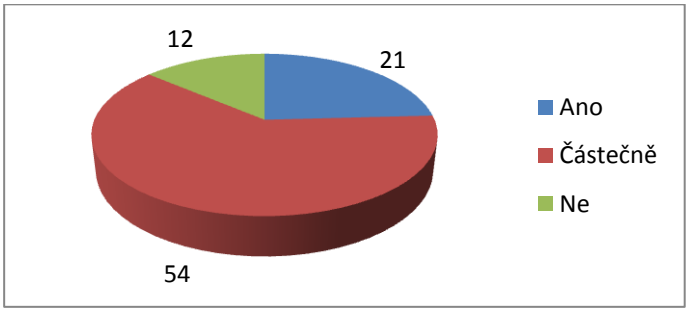

Graf 7.4.5-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.5.2 Vyjádření rodičů

Považujete za přínosné, aby se rodiče mohli aktivně zapojovat do adaptace nově přijatých dětí?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	128	50,20%
Částečně	74	29,02%
Ne	41	16,08%

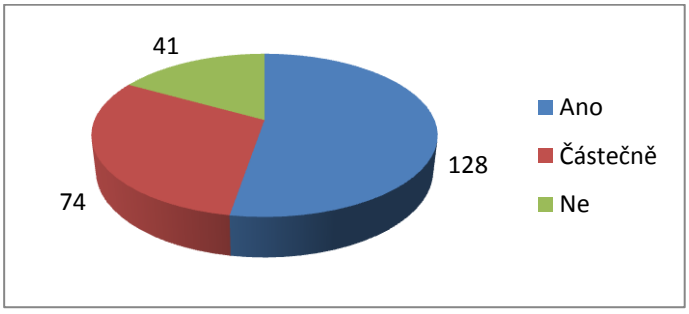

Graf 7.4.5-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.5.3 Vyhodnocení otázky

Vyhodnocení této otázky je nutno posuzovat z pohledu pedagogů – odborníků v oblasti pedagogiky a psychologie a z pohledu rodičů ovlivněných city ke svému dítěti. Proto je vidět rozpor v odpovědích mezi názory rodičů a pedagogů. Počátek docházky dítěte do MŠ je významnou událostí týkající se celé rodiny a mnohdy v prvních dnech mnoho rodičů zvládá novou situaci obtížněji než samotné dítě. Rodič doprovázející své dítě s pocity nejistoty i úzkostí, kterou pak přenáší na dítě, nemůže být dobrým partnerem učitelce v adaptačním období. Rodiče se mnohdy dožadují své přítomnosti v MŠ za každou cenu, i když dítě zvládá adaptaci bez problémů. V tomto okamžiku velmi záleží na pedagogickém taktu, profesní úrovni pedagoga, jak dokáže rodiče přesvědčit o své odbornosti. Rodiče by měli akceptovat doporučení pedagoga týkající se řešení adaptačních problémů. I v dnešní době se však někteří pedagogové brání vstupu rodičů do tříd a přebírají od nich dítě, někdy i násilně, což může vyvolat újmu na dětské psychice. S takovým přístupem se nelze ztotožňovat, neboť právě součástí profesní úspěšností pedagoga je jeho schopnost navázat partnerské vztahy s rodinami dětí, což je vhodné právě v tomto období při jejich pobytu ve třídě. Ředitel školy by neměl v žádném případě přistoupit na naléhání některých pedagogů, kteří se domáhají vyčlenit rodiče z adaptačního programu. Jako důvod uvádějí, že adaptace u dětí proběhne lépe a rychleji bez přítomnosti rodičů.

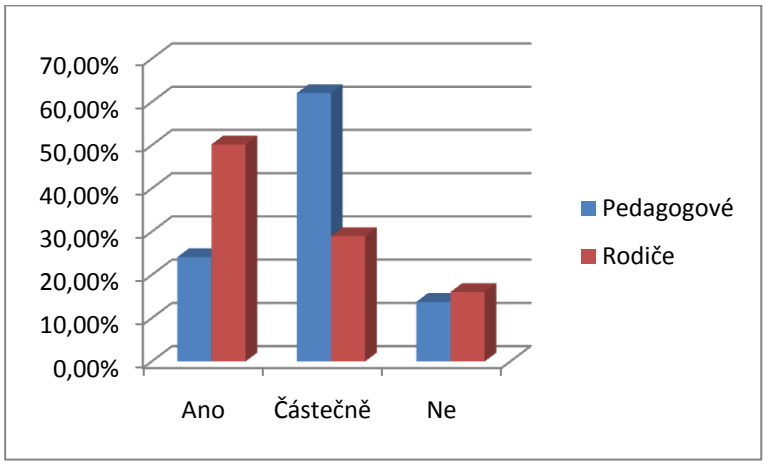

Graf 7.4.5-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.6 Otázka č. 6

7.4.6.1 Hodnocení pedagogy

Chtěli byste, aby se rodiče za daných podmínek mohli zapojovat jako pomocníci ve třídě při výchovně vzdělávacím programu?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	5	5,75%
Občas	18	20,69%
Ne	64	73,56%

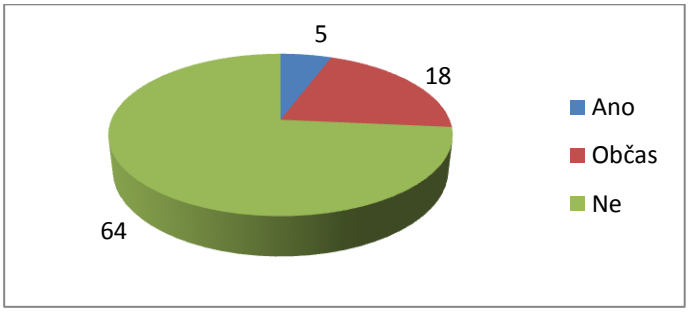

Graf 7.4.6-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.6.2 Vyjádření rodičů

Využili byste příležitosti zapojovat se jako pomocníci ve třídě při výchovně vzdělávacím programu?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	70	28,81%
Občas	112	46,09%
Ne	61	25,10%

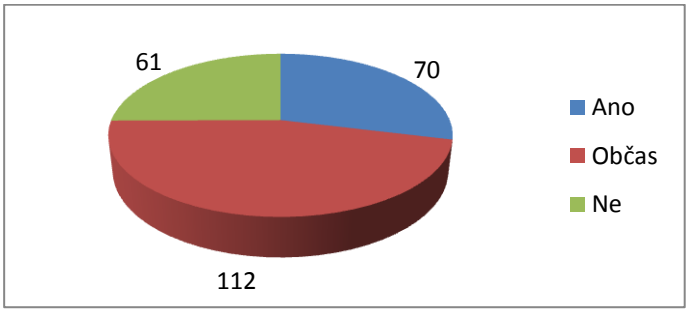

Graf 7.4.6-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.6.3 Vyhodnocení otázky

U téměř 74 % pedagogů převládá spíše pasivní postoj k začlenění rodičů do výchovně vzdělávacího programu v MŠ. Patrně je to způsobeno tím, že tato forma spolupráce ještě není příliš rozšířena. Možná se učitelé obávají přílišného zasahování rodičů do jejich pedagogické práce. Smysl této formy spolupráce spatřuji v tom, že rodiče by v pozici pomocníků - asistentů získali větší přehled o tom, jakým způsobem pedagog s dětmi pracuje, jaké přístupy a metody používá. Učitelé mateřských škol si neustále stěžují na nedocenění své práce ze strany rodičovské veřejnosti. K tomu, aby tato forma spolupráce byla úspěšná a prospěšná všem zúčastněným, bude třeba stanovit jasná pravidla, kterými by se rodiče řídili.

Domnívám se, že prosazení této formy spolupráce s rodiči v mateřských školách, bude pro ředitele složitým krokem především v přesvědčení pedagogů, protože ne všichni učitelé jsou nakloněni tak úzké spolupráci a zásahu do jejich pracovního prostředí.

Polovina rodičů se této úzké spolupráci dle vyjádření nebrání. Domnívám se, že do této alternativní formy spolupráce by se zapojili především nepracující rodiče, matky v domácnosti, prarodiče.

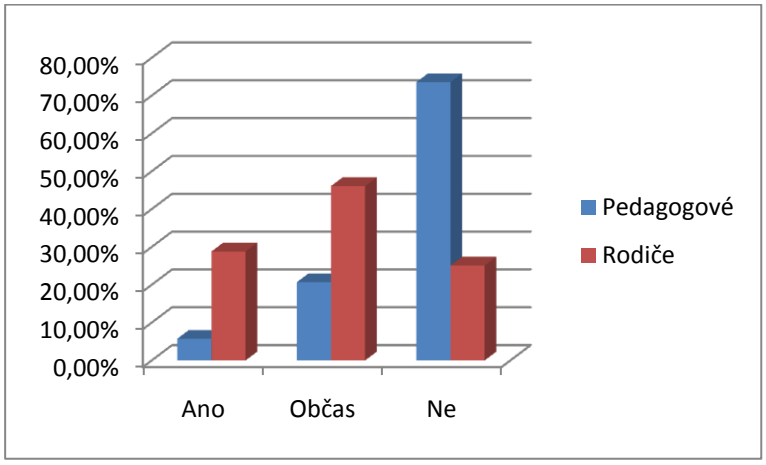

Graf 7.4.6-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.7 Otázka č. 7

7.4.7.1 Hodnocení pedagogy

Považujete individuální konzultace za přínosné?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	83	94,32%
Ne	5	5,68%

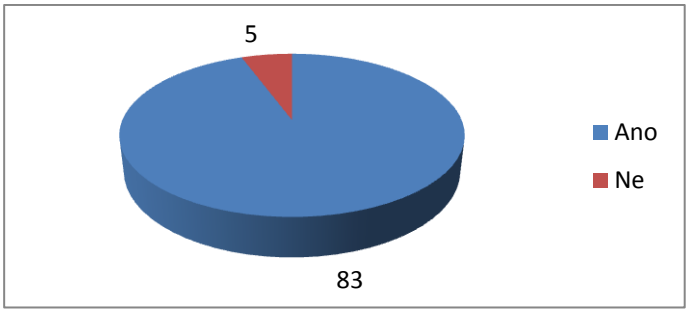

Graf 7.4.7-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.7.2 Vyjádření rodičů

Považujete individuální konzultace za přínosné?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	170	69,96%
Ne	73	30,04%

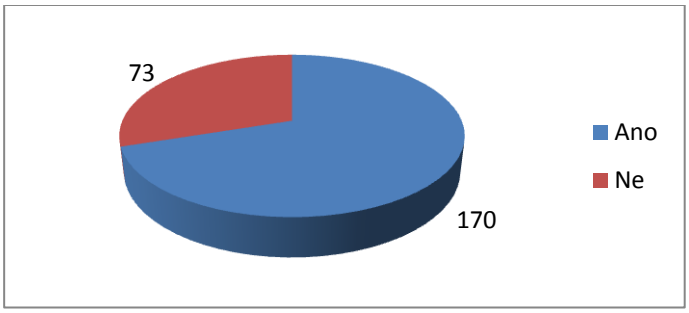

Graf 7.4.7-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.7.3 Vyhodnocení otázky

Na tuto otázku odpovědělo kladně téměř 100 % pedagogů. Z toho vyplývá, že pedagogové kladou důraz na přirozenou možnost osobního kontaktu. Praxe ukazuje, že konzultačních dnů se zúčastňují většinou rodiče bezproblémových dětí a rodiče, se kterými by pedagog potřeboval hovořit, většinou nejeví o konzultace zájem. Jak vyplynulo z grafu, téměř 70 % rodičů vidí přínos v osobních konzultacích a 30 % rodičů o tuto formu spolupráce nejeví zájem.

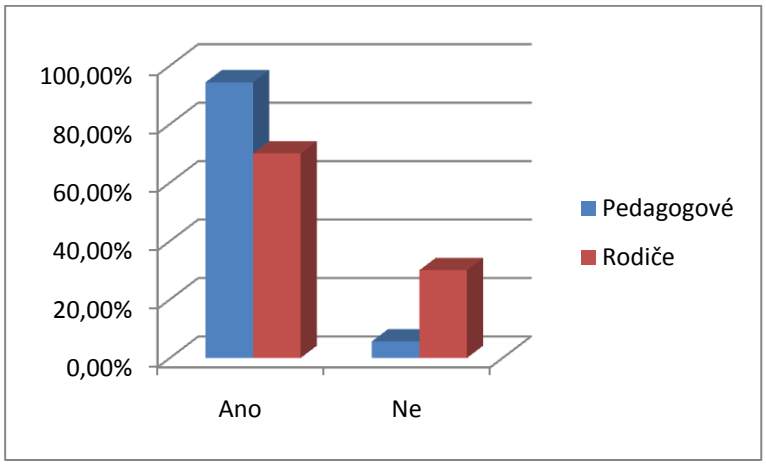

Graf 7.4.7-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.8 Otázka č. 8

7.4.8.1 Hodnocení pedagogy

Zařadili byste odborné přednášky do programu spolupráce MŠ s rodiči?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	71	81,61%
Ne	16	18,39%

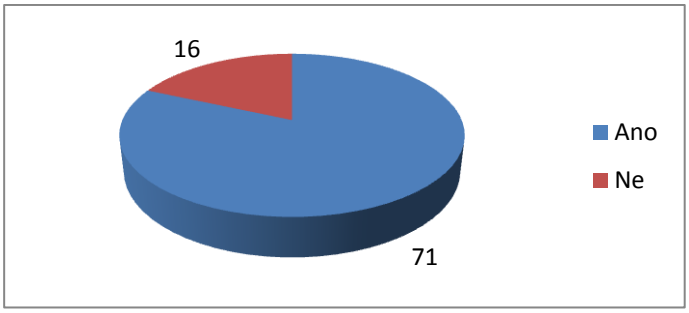

Graf 7.4.8-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.8.2 Vyjádření rodičů

Měli byste zájem o pořádání odborných přednášek v MŠ?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	44	18,11%
Ne	199	81,89%

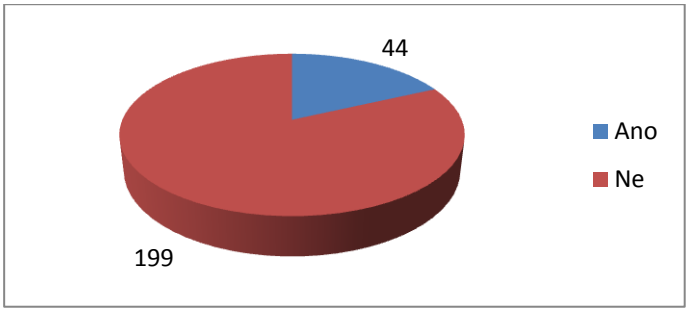

Graf 7.4.8-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.8.3 Vyhodnocení otázky

Při porovnání obou grafů, které se zabývají pořádáním odborných přednášek pro rodiče, došlo k téměř shodnému protikladu v názorech obou skupin respondentů. Učitelé se domnívají, že systematické vzdělávání rodičů psychology, zdravotníky, lektory přednášejících v oblasti předškolní výchovy pořádané formou přednášek, besed i praktických seminářů je pro mnohé rodiče přínosným zdrojem informací. Rodiče považují pořádání odborných přednášek za zbytečné. Důvod patrně spatřuji v současných informačních technologiích, kdy lidé jsou zvyklí veškeré informace vyhledávat na internetu a neuvědomují si, že internet poskytuje pouze plošné informace a že pouze při setkáních s odborníkem lze zkonzultovat, vyřešit a hlavně předejít mnoha problémům, které ani inteligentní vyhledávače nevyřeší.

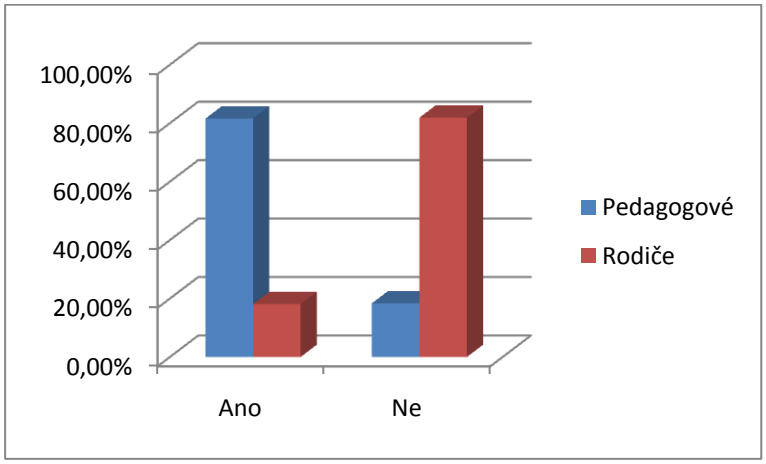

Graf 7.4.8-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.9 Otázka č. 9

7.4.9.1 Hodnocení pedagogy

Považujete Den otevřených dveří za přínosný?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	84	96,55%
Ne	3	3,45%

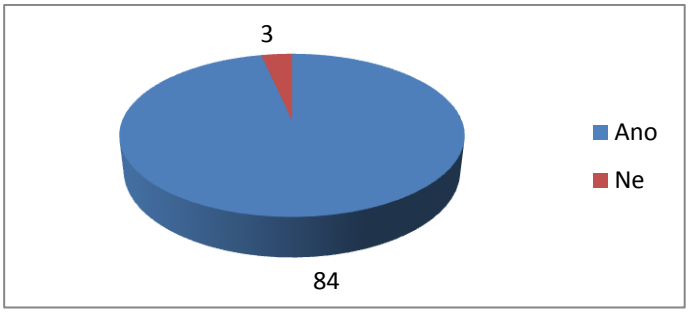

Graf 7.4.9-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.9.2 Vyjádření rodičů

Považujete Den otevřených dveří za přínosný?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	204	83,95%
Ne	39	16,05%

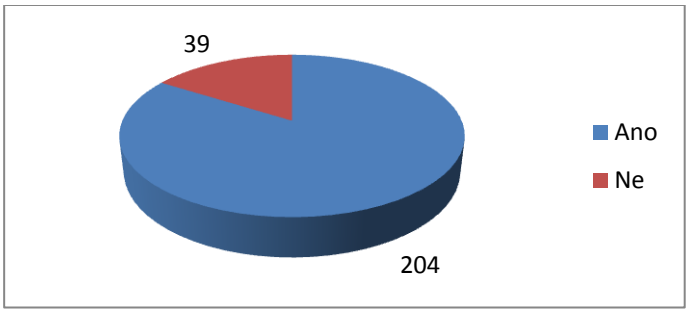

Graf 7.4.9-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.9.3 Vyhodnocení otázky

Téměř 100 % pedagogů hodnotí pořádání dnů otevřených dveří kladně, neboť rodiče tak dostanou příležitost k seznámení se s chodem mateřské školy, mají možnost vnímat atmosféru, sledovat chování a přístup zaměstnanců, pohovořit s nimi, sledovat, jak se s dětmi v MŠ pracuje. Některé mateřské školy nahrazují dny otevřených dveří virtuální prohlídkou školy. Domnívám se, že vybavení školy si rodiče mohou prohlédnout na fotografiích, které nabízí většina škol na svých webových stránkách a virtuální prohlídka školy je pouze lákavá náhražka za neumožnění vstupu do mateřské školy.

Vyjádření rodičů je téměř shodné s pedagogy. 16 % rodičů, kteří se vyjádřili záporně, se patrně domnívá, že pořádání dnů otevřených dveří může být vyumělkovaným a připraveným představením pro rodičovskou veřejnost.

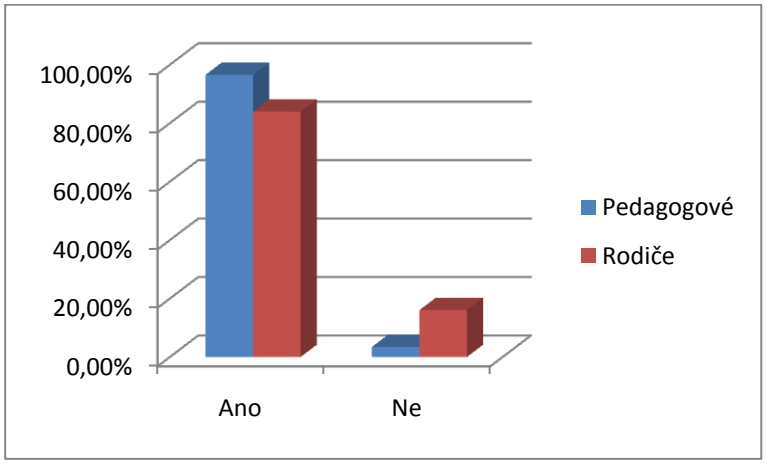

Graf 7.4.9-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.10 Otázka č. 10

7.4.10.1 Hodnocení pedagogy

Měli byste zájem o pořádání společných akcí pro rodiny (výlety, pobytové zájezdy, ...) ?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	7	7,78%
Záleží na druhu akce	46	51,11%
Ne	37	41,11%

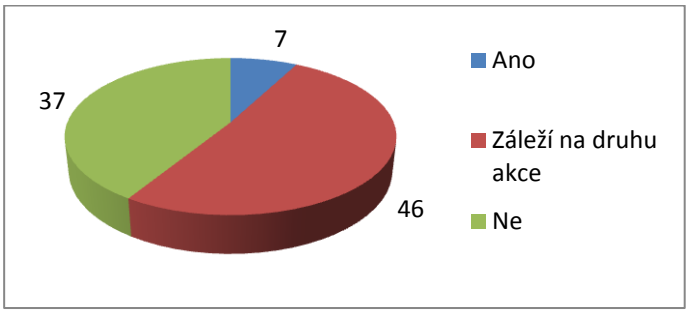

Graf 7.4.10-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.10.2 Vyjádření rodičů

Měli byste zájem o pořádání společných akcí pro rodiny (výlety, pobytové zájezdy, ...)?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	35	14,40%
Záleží na druhu akce	176	72,43%
Ne	32	13,17%

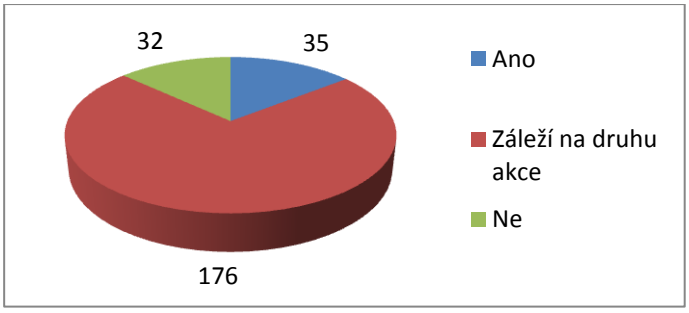

Graf 7.4.10-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.10.3 Vyhodnocení otázky

Následující grafy poskytly informace o tom, zda by měli zájem účastnit se společných akcí celé rodiny a zároveň, zda učitelé by byli ochotni se těchto akcí zúčastňovat. Z grafů vyplynulo, že by rodičům i učitelům záleželo především na druhu pořádané akce. Zajímavé je, že pouze 8 % pedagogů odpovědělo jednoznačně ano. Z toho lze vyvodit, že pedagogové se cítí zaměstnáni přímou výchovně vzdělávací činností v mateřské škole a nemají příliš potřebu zúčastňovat se těchto nadstandardních akcí.

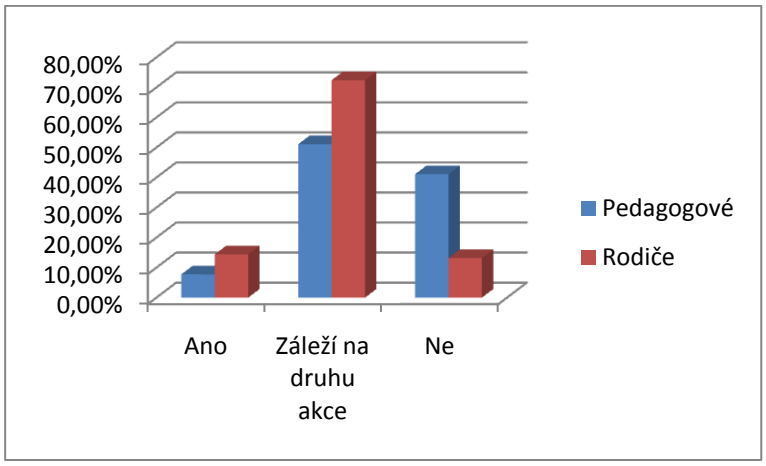

Graf 7.4.10-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.11 Otázka č. 11

7.4.11.1 Hodnocení pedagogy

Považujete pořádání besídek, tematických dnů apod. za přínosné?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	68	78,16%
Částečně	17	19,54%
Ne	2	2,30%

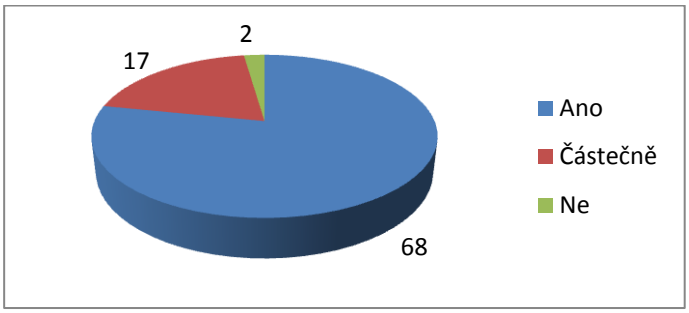

Graf 7.4.11-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.11.2 Vyjádření rodičů

Zúčastňujete se rádi besídek, tematických dnů apod.?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	213	87,65%
Částečně	19	7,82%
Ne	11	4,53%

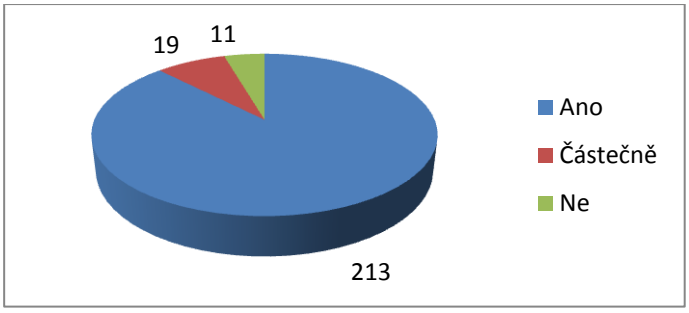

Graf 7.4.11-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.11.3 Vyhodnocení otázky

Besídky, tematické dny a podobné další akce pořádané v mateřské škole za spolupráce rodičů patří k tradičním aktivitám, které mateřské školy nabízí, jsou oblíbené u rodičů i pedagogů, což vyplývá z grafického vyjádření.

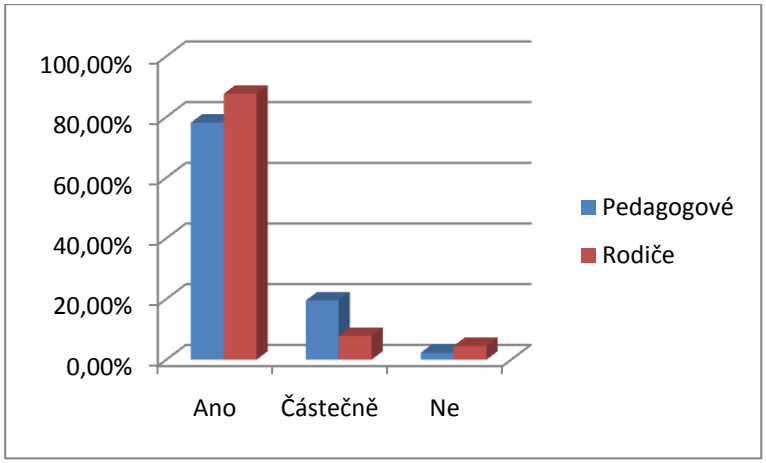

Graf 7.4.11-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.12 Otázka č. 12

7.4.12.1 Hodnocení pedagogy

Jsou rodiče ochotni poskytovat MŠ materiální nebo finanční pomoc?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	71	81,61%
Ne	16	18,39%

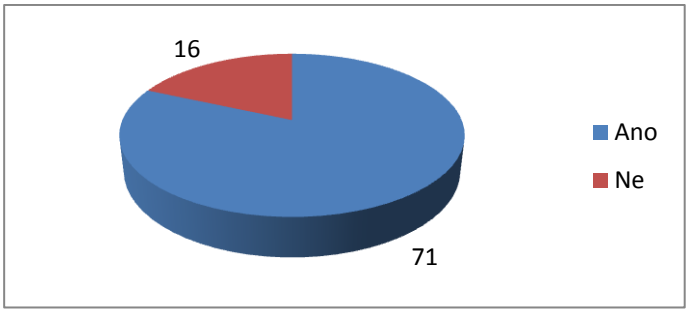

Graf 7.4.12-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.12.2 Vyjádření rodičů

Byli byste ochotni poskytovat MŠ materiální nebo finanční pomoc?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	177	72,84%
Ne	66	27,16%

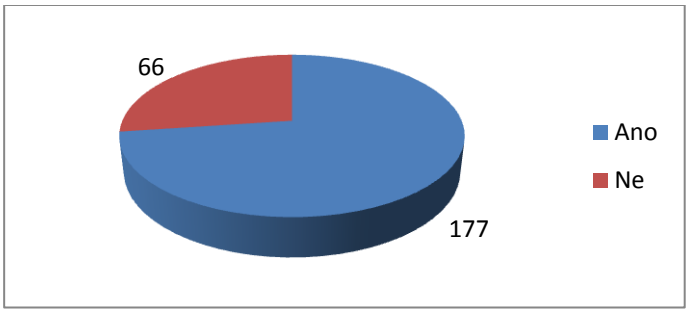

Graf 7.4.12-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.12.3 Vyhodnocení otázky

Grafy jednoznačně ukazují, že rodiče jsou připraveni pomoci mateřským školám materiálně, ale i finančně ve formě sponzorských darů. Současná doba však této formě spolupráce příliš nepřeje.

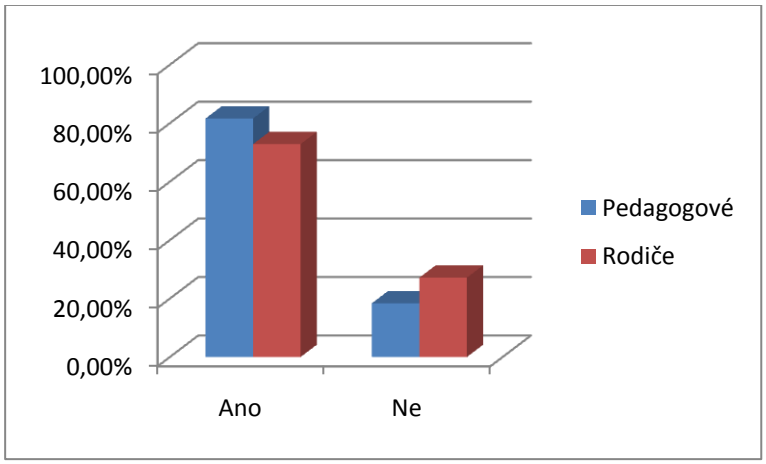

Graf 7.4.12-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.13 Otázka č. 13

7.4.13.1 Hodnocení pedagogy

Domníváte se, že rodiče spatřují v učitelkách MŠ:

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Pedagogy (odborníky)	52	59,77%
Vychovatelky	3	3,45%
Pečovatelky ("tety")	32	36,78%

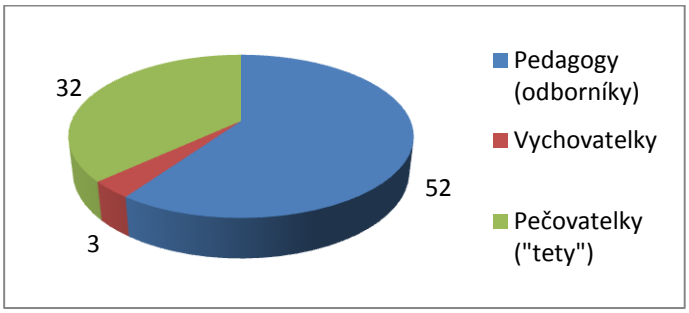

Graf 7.4.13-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.13.2 Vyjádření rodičů

Vidíte v učitelkách MŠ:

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Pedagogy (odborníky)	203	83,54%
Vychovatelky	31	12,76%
Pečovatelky ("tety")	9	3,70%

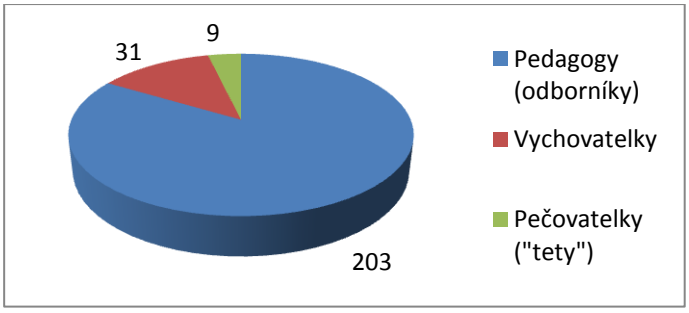

Graf 7.4.13-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení rodičů

7.4.13.3 Vyhodnocení otázky

Z výsledku grafu vyplývá, že pedagogové se cítí stále nedocenění. Téměř 40 % učitelů vyjádřilo svůj pocit, že rodiče je vnímají spíše jako pečovatelky, než odborníky předškolního vzdělávání, neboť mnohdy se setkávají s přístupem rodičů, podle kterého mají pouze plnit jejich požadavky bez jakéhokoliv respektování pravidel z jejich strany. Z vyhodnocení otázek rodičů vyplývá, že 83 % respondentů považuje učitelky mateřských škol za odbornice pro práci s předškolními dětmi. Zůstává k zamyšlení otázka, proč se cítí učitelky mateřských škol nedoceněny? Důvodem mohou být neustálé diskuse, které do jisté míry zpochybňují význam a úlohu mateřských škol, neboť myšlenka o umísťování dvouletých dětí do mateřských škol může směřovat k tomu, že učitelky se postupně stanou i pečovatelkami.

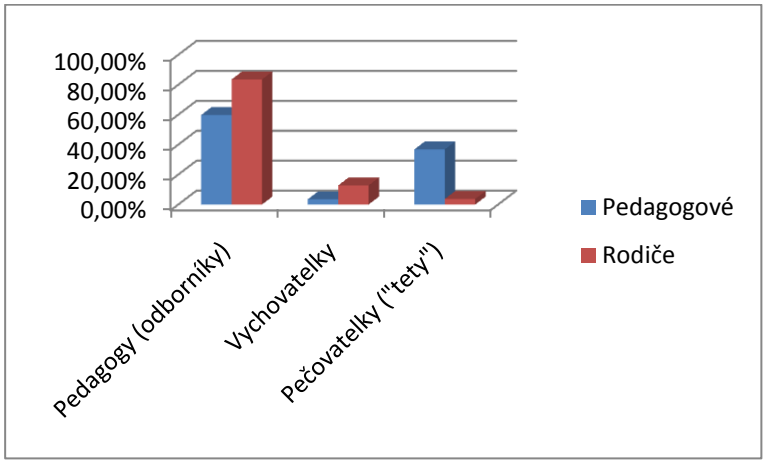

Graf 7.4.13-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.4.14 Otázka č. 14

7.4.14.1 Hodnocení pedagogy

Měl by být pedagog MŠ vybaven znalostí cizího jazyka?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	20	22,99%
Není podmínkou	30	34,48%
Ne	37	42,53%

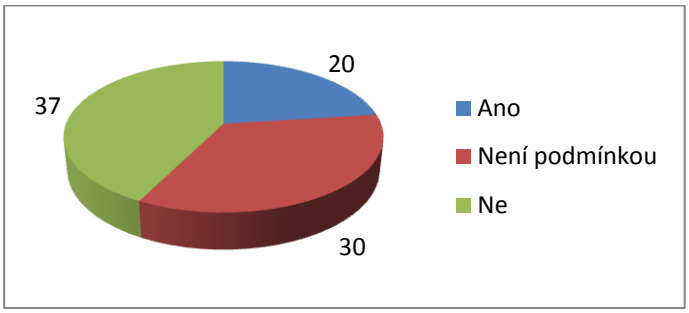

Graf 7.4.14-1: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.14.2 Vyjádření rodičů

Měl by být pedagog MŠ vybaven znalostí cizího jazyka?

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	104	42,80%
Není podmínkou	83	34,16%
Ne	56	23,05%

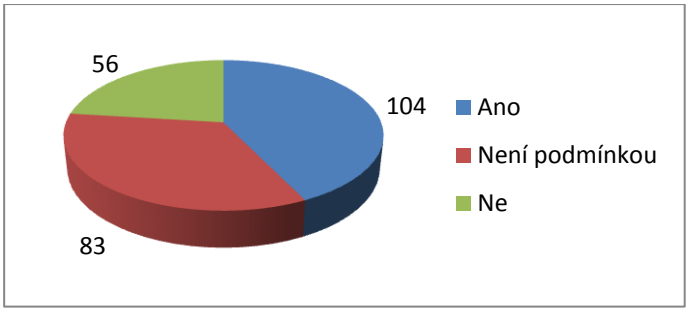

Graf 7.4.14-2: Grafické rozložení výsledků hodnocení pedagogů

7.4.14.3 Vyhodnocení otázky

Z grafu jednoznačně vyplývá, že pedagogové nepovažují znalost cizího jazyka za důležitou. Jejich názory se mnohdy rozchází v názoru, že děti v předškolním období by měly zvládnout především rodný jazyk a poté přistoupit k výuce cizího jazyka. Rodiče však mohou tuto situaci vidět z jiného pohledu. Dnes není výjimkou, že do mateřských škol dochází děti z bilingvních prostředí a těmto rodinám by vyhovovalo, aby učitelka měla alespoň základní znalosti cizího jazyka. Dalším důvodem, proč by rodiče uvítali, aby učitelka ovládala cizí jazyk, je seznamování dětí s cizím jazykem nenásilnou formou v průběhu dne. Současným trendem je začít s výukou cizího jazyka, především angličtiny, již v předškolním věku.

K této otázce se rodiče mohli dále vyjádřit, kterým cizím jazykem by měl být pedagog v mateřské škole vybaven. Jednoznačnou odpovědí všech dotázaných respondentů byl anglický jazyk.

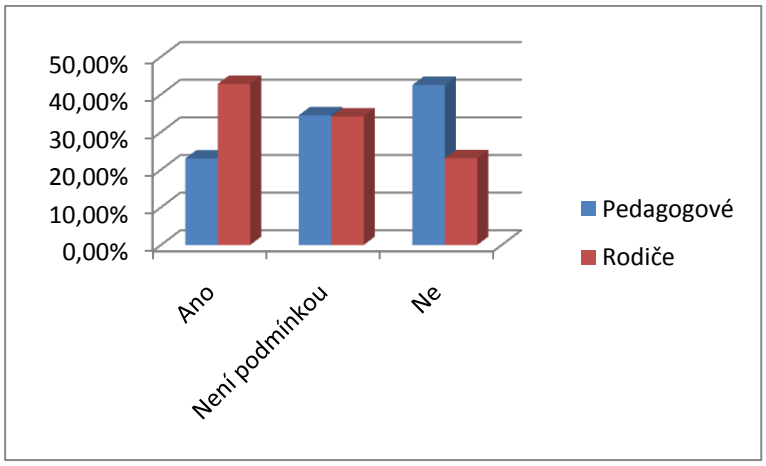

Graf 7.4.14-3: Srovnání výsledků odpovědí rodičů a pedagogů

7.5 Zhodnocení výzkumného šetření

Hlavním tématem práce byla analýza problematiky oblasti spolupráce rodičů s mateřskými školami, snaha rozkrýt, o co v této oblasti usilují rodiče a co jsou, naopak schopny udělat mateřské školy pro kvalitnější a otevřenější vztahy na adekvátní úrovni, aby současně reflektovaly na aktuální změny ve vzdělávání. Základ úspěchu ve výchově a vzdělávání je v jednotném působení školy a rodiny. V této souvislosti je třeba se zmínit o postojích rodičů vůči mateřské škole, které jsou velmi různé, záleží na vzdělání rodičů, na věku a na způsobu jejich rodinného života. Z výzkumu jednoznačně vyplývá, že úsilí mateřských škol o efektivní spolupráci s rodiči dětí se většinou setkává s pochopením rodičů, i když mnohdy jen formou pasivního přizpůsobení, ale důvěra v působení školy nestačí. Učitelky mateřských škol se často cítí nedoceněny, jak vyplývá z odpovědí dotazníkového šetření. Mají pocit, že jsou vnímány jako ty, co děti „hlídají". Domnívají se, že rodiče dětí mnohdy více oceňují množství zájmových aktivit a přehlížejí kvalitu vzdělávání, kterou škola poskytuje. Neustále přesvědčují rodiče o tom, že na prvním místě je kvalitní vzdělávací program a nikoli množství nabízených kroužků. Z otevřené otázky vyplynulo, že k utváření fungující spolupráce mezi pedagogy a rodiči je potřeba přirozená, otevřená komunikace. Dokázat přijmout pedagogův názor, přístup k výchově či doporučení, i když je odlišný s názorem rodičů. Někteří respondenti zdůraznili, že si cení pochvaly ze strany rodičů, které je v poslední době mnohem méně než kritiky. Rodiče naopak oceňují, když učitelé umožní rodičům pobýt v mateřské škole s dítětem, zejména v období adaptace. Z citací rodičů vyplývá, že preferují učitelku, která je vstřícná, ochotná a trpělivá, která přistupuje citlivě a individuálně ke každému dítěti. Současně očekávají, že mateřská škola bude působit v souladu s jejich výchovnými cíli. **Hypotéza H1** *„Pokud budou rozvíjeny vztahy mezi rodiči dětí a pedagogy mateřských škol, budou uspokojeny jejich vzájemné potřeby"* **byla potvrzena**

Nejen předškolní vzdělávání je v poslední době výrazně ovlivněno politickými, ekonomickými i společenskými změnami. Práce pedagogů i ředitelů škol je obtížnější a náročnější, a proto je zapotřebí cílevědomé a aktivní spolupráce, na které se musí podílet obě strany. Velice záleží na osobnosti ředitele školy jako manažera, jak velký prostor otevře pedagogům pro spolupráci s rodiči. Stanoví jasná pravidla, umožní pedagogům realizovat své nápady, kde klíčovou roli hraje oboustranná důvěra a tvořivá svoboda. Záleží na tom, jakým směrem povede všechny zaměstnance mateřské školy, zda se bude snažit využít nové alternativní metody spolupráce a hledat novou podobu spolupráce nebo zda bude preferovat klasické přístupy a metody v této oblasti. Nelehkým úkolem pedagogů je pomocí

pedagogického taktu rodiče správně zainteresovat pro společný úkol na výchově dítěte. Z výsledků šetření vyplývá, že pedagogové se většinou přiklánějí k využívání tradičních metod pro spolupráci s rodinou. Základním vodítkem je systematické plánování. Pedagogové se nepřiklánějí k možnosti využít pomoci rodičů v přímém zapojení rodičů do vzdělávacího programu. Tato forma spolupráce není příliš rozšířená a lze tedy usuzovat, že učitelé se obávají přímého zásahu do jejich výchovně vzdělávací práce. Z toho je zřejmé, že o možnostech zapojení rodičů do vzdělávacího programu ve formě „asistentů" či pozorovatelů nejsou dostatečně informováni. Přesto tato spolupráce může být prospěšná například v programu týkajícího se přípravy dětí v posledním ročníku mateřské školy. Někteří učitelé se vyjádřili negativně i v možnostech účasti rodičů v adaptačním programu. **Hypotéza H2** *„Učitelky mateřských škol oceňují, když rodiče dětí chtějí být součástí výchovně vzdělávacího programu MŠ"* **byla vyvrácena.**

Výchovně vzdělávací práce mateřských škol vychází z RVP PV, kdy si školy vypracovávají svůj školní vzdělávací program a záleží na podmínkách každé mateřské školy, jaké metody a formy spolupráce s rodiči využije.

Nabízené formy spolupráce mateřských škol s rodiči dětí:

- společné odpolední aktivity dětí s rodiči (výtvarné, keramické dílny, cvičení rodičů a dětí, angličtina s rodiči…)
- pořádání výletů, společných akcí pro celé rodiny
- tematické dny
- odborné besedy a přednášky pro rodiče
- půjčování odborné literatury rodičům
- společná odpoledne věnovaná nově přijatým dětem a rodičům před nástupem do MŠ
- den otevřených dveří spojený s prezentací výchovně vzdělávací práce MŠ
- odpoledne věnovaná dětem docházejícím do MŠ a jejich sourozencům
- konzultační dny, informativní a třídní schůzky, poradenská činnost
- pomoc při opravách a zvelebování MŠ

Z odpovědí rodičů i samotných učitelek vyplynulo, že většina mateřských škol se snaží o získávání rodičů jako partnerů škol při vytváření a rozvíjení přínosných vzdělávacích podmínek.

V současné době bychom se měli zabývat i problematikou bilingvního vzdělávání. S nástupem třetího tisíciletí a rozvojem sjednocené Evropy není výjimkou, kdy mateřské školy navštěvují děti z dvojjazyčných manželství. Spolupráce s těmito rodinami je pro učitelky poněkud náročnější, pokud nejsou vybaveny znalostí cizího jazyka. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že téměř 50 % rodičů by uvítalo, aby učitelky znaly cizí jazyk (nejlépe angličtinu).

Mateřská škola je instituce, která má své zákonitosti a každý ředitel mateřské školy by měl umožnit rodičům dětí, které školu navštěvují, je poznat. Vždyť rodiče jsou první a nejdůležitější učitelé a společně s pedagogy dokážou uskutečnit a naplnit své poslání, kterým je výchova a vzdělávání dalších generací.

8 Závěr

V předchozích kapitolách jsou prezentovány priority současného předškolního vzdělávání, mezi které patří spolupráce mateřských škol s rodiči dětí jako důležitý předpoklad naplňující jeden z důležitých principů předškolního vzdělávání, vedoucí k úspěchu ve výchově a vzdělávání dětí. Celková filozofie mateřské školy prošla v posledních letech zásadními změnami a lze pouze konstatovat, že sebelepší reforma, vzdělávací program či sebelépe míněná nařízení, nebudou nikdy přínosem, pokud nebude fungovat především spolupráce mezi pedagogy a rodiči. Obě skupiny mají společný zájem a tím je výchova dítěte. Proměny v zapojení rodičů jako partnerů do činnosti mateřských škol znamenají naprosto nové dimenze pro předškolní pedagogy. Mateřské školy by měly směřovat k tomu, aby se rodiče dětí stali rovnocennými partnery pedagogů a nikoli jejich soupeři. Neměly by odmítat jejich pomoc, která se tak může stát stěžejní pro úspěšný rozvoj mateřské školy.

Lze konstatovat, že cíl práce byl splněn. Na základě výsledků výzkumného šetření byly předloženy návrhy, jak využít spolupráce rodiny a mateřské školy, které by měly vést k celkovému zkvalitnění a zefektivnění sledované oblasti. Předškolní vzdělávání klade a v budoucnu bude klást stále vyšší nároky na profesionální dovednosti předškolních pedagogů, a proto je potřeba neustále sledovat nové trendy a změny v oblasti preprimárního vzdělávání.

9 Seznam použité literatury

[1] ARMSTRONG, Michael; STEPHENS, Tina. *Management a leadership*. 2008. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. 272 s. ISBN 979-80-247-2177-4.

[2] BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. 2003. Praha: Portál s.r.o., 2003. 154 s. ISBN 80-7178-537-7.

[3] EDERSHEIM, Elizabeth Hass. *Management podle Druckera*: *Odkaz zakladatele moderního managementu*. 2007. Praha: Management Press s.r.o., 2007. 239 s. ISBN 978-80-7261-181-2.

[4] GARDOŠOVÁ, Juliana; DUJKOVÁ, Lenka. *Vzdělávací program Začít spolu*: *Metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. 2003. Praha: Portál s.r.o., 2003. 159 s. ISBN 80-7178-815-5.

[5] GAVORA, P, *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6

[6] HAVLÍNOVÁ, Miluše, et al. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. 2000. Praha: Portál s.r.o., 2000. 220 s. ISBN 80-7178-383-8.

[7] HAVLÍNOVÁ, Miluše. *Zdravá mateřská škola. 1995*. Praha: Portál s.r.o., 1995. 141 s. ISBN 80-7178-164-9.

[8] KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana; PUPALA, Bronislav. *Předškolní a primární pedagogika*. 2001. Praha: Portál s.r.o., 2001. 455 s. ISBN 80-7178-585-7.

[9] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. 2008. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. 200 s. ISBN 978-80-247-1568-1.

[10] MERTIN, Václav. *Jak vést rozhovor s rodiči*. Zpravodaj pro mateřské školy. 2008, 2008, 9, s. 5-7.

[11] NÁDVORNÍKOVÁ, Hana, et al. *Kam směřuje mateřská škola*. Informatorium. 1998, 6, s. 4-5.

[12] NIESEL, Renate; GRIEBEL, Wilfried. *Poprvé v mateřské škole*. 2005. Praha: Portál s.r.o, 2005. 100 s. ISBN 80-7178-989-5.

[13] OPRAVILOVÁ, Eva; KROPÁČKOVÁ, Jana. *Kam jsme došli za sto let v předškolní výchově*. Zpravodaj. 2009, 2, s. 1-4.

[14] PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě*. 1999. Praha: Portál s.r.o., 1999. 319 s. ISBN 80-7178-290-4.

[15] SMOLÍKOVÁ, Kateřina, et al. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 2004. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. 45 s. ISBN 80-87000-00-5.

[16] SPILKOVÁ, Vladimíra. *Současné proměny vzdělávání učitelů*. 2004. Brno : Paido, 2004. 271 s. ISBN 80-7315-081-6.

[17] TĚTHALOVÁ, Marie. *Nabitý program nebo pohoda*. Informatorium. 2008, 5, s. 14-15.

10 Přílohy

10.1 Dotazník pro pedagogy

Vážení pedagogové,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který je součástí mé závěrečné bakalářské práce. Jsem ředitelkou mateřské školy v Praze 9 a studuji na Pedagogické fakultě UK v Praze, obor Školský management.

Cílem šetření je zjistit, **jaká je Vaše představa o spolupráci s rodičovskou veřejností.**

Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro studijní účely. Vaše odpovědi nebudou zneužity, stanou se podkladem výzkumné práce a výsledky by měly posloužit ke zlepšení situace v této oblasti.

Děkuji za Váš čas, který věnujete vyplnění dotazníku

Renata Šibravová,

ředitelka MŠ Veltruská 560, Praha 9

Odpověď označte a u otevřených otázek napište svůj názor

1. **Domníváte se, že škola potřebuje dobře zpracovaný systém spolupráce s rodiči?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

2. **Zajímají se rodiče o program, který dětem MŠ nabízí?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

3. **Domlouváte se s rodiči na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

4. **Hodnotíte Vaši osobní spolupráci s rodiči jako dostatečnou?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

5. **Považujete za přínosné, aby se rodiče mohli aktivně zapojovat do adaptace nově přijatých dětí?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

6. **Chtěli byste, aby se rodiče za daných podmínek mohli zapojovat jako pomocníci ve třídě při výchovně vzdělávacím programu?**

   a) Ano
   b) Občas
   c) Ne

7. **Považujete individuální konzultace za přínosné?**

   a) Ano
   b) Ne

8. **Zařadili byste odborné přednášky do programu spolupráce MŠ s rodiči?**

   a) Ano
   b) Ne

9. **Považujete Den otevřených dveří za přínosný?**

   a) Ano
   b) Ne

10. **Měli byste zájem o pořádání společných akcí pro rodiny (výlety, pobytové zájezdy, ...)?**

    a) Ano
    b) Záleží na druhu akce
    c) Ne

11. Považujete pořádání besídek, tematických dnů apod. za přínosné?

a) Ano
b) Částečně
c) Ne

12. Jsou rodiče ochotni poskytovat MŠ materiální nebo finanční pomoc?

a) Ano
b) Ne

13. Domníváte se, že rodiče spatřují v učitelkách MŠ:

a) Pedagogy (odborníky v oblasti předškolního vzdělávání, poradce)
b) Vychovatelky
c) Pečovatelky „tety“

14. Měl by být pedagog MŠ vybaven znalostí cizího jazyka?

a) Ano kterého ……..
b) Není podmínkou
c) Ne

15. Můžete popsat, jak si představujete spolupráci s mateřskou školou?

Prostor pro Vaše návrhy:

Děkuji za zdárné vyplnění dotazníku

Renata Šibravová

10.2 Dotazník pro rodiče

Vážení rodiče,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který je součástí mé závěrečné bakalářské práce. Jsem ředitelkou mateřské školy V Praze 9 a studuji na Pedagogické fakultě UK v Praze, obor Školský management.

Cílem šetření je zjistit, **jak vnímá spolupráci s pedagogy mateřských škol rodičovská veřejnost, a co rodiče od pedagogů očekávají.**

Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro studijní účely. Vaše odpovědi nebudou zneužity, stanou se podkladem výzkumné práce a výsledky by měly posloužit ke zlepšení situace v této oblasti.

Děkuji za Váš čas, který věnujete vyplnění dotazníku
Renata Šibravová,
ředitelka MŠ Veltruská 560, Praha 9

Odpověď označte, u otevřených otázek napište svůj názor

1. **Domníváte se, že Vaše MŠ potřebuje dobře zpracovaný systém spolupráce s rodiči?**

   a) Ano
   b) Není podmínkou
   c) Ne

2. **Zajímáte se o program, který dětem MŠ nabízí?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

3. **Domlouváte se s pedagogy na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

4. **Hodnotíte spolupráci pedagogů jako dostatečnou?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

5. **Považujete za přínosné, aby se rodiče mohli aktivně zapojovat do adaptace nově přijatých dětí?**

   a) Ano
   b) Částečně
   c) Ne

6. **Využili byste příležitosti zapojovat se jako pomocníci ve třídě při výchovně vzdělávacím programu?**

   a) Ano
   b) Občas
   c) Ne

7. **Považujete individuální konzultace za přínosné?**

   a) Ano
   b) Ne

8. **Měli byste zájem o pořádání odborných přednášek v MŠ?**

   a) Ano
   b) Ne

9. **Považujete Den otevřených dveří za přínosný?**

   a) Ano
   b) Ne

10. **Měli byste zájem o pořádání společných akcí pro rodiny (výlety, pobytové zájezdy, ...)?**

    a) Ano
    b) Záleží na druhu akce
    c) Ne

11. Zúčastňujete se rádi besídek, tematických dnů apod.?

a) Ano
b) Částečně
c) Ne

12. Byli byste ochotni poskytovat MŠ materiální nebo finanční pomoc?

a) Ano
b) Ne

13. Vidíte v učitelkách MŠ:

a) pedagogy (odborníky v oblasti předškolního vzdělávání, poradce)
b) vychovatelky
c) pečovatelky „tety“

14. Měl by být pedagog MŠ vybaven znalostí cizího jazyka?

a) Ano kterého ……
b) Není podmínkou
c) Ne

15. Jak si představujete spolupráci MŠ s rodiči?

Zde vyjádřete svůj názor:

Děkuji za zdárné vyplnění dotazníku

Renata Šibravová